

VLIKO - LOZORAČIO PASITARIMAS RUGSĖJO 1 D.

Teko patirti, kad didelio susidomėjimo sukėlęs Vliko ir Diplomatinių Kolegijos šefo pasitarimas, pirma numatytas rugpjūčio 10 d., vėliau nukeltas į rugsėjo 10 d., iš tikrųjų įvyksias (prasidėsias) rugsėjo 1 d.

Taip pat teko patirti, kad Vli-ke į šį pasitarimą esą žiūrima kiek kitaip, negu čia kai kuriuose laikraščiuose rašoma. Esą daug pastangų surasti bendradarbiavimo formą, kuri realiai atitiktų esamą padėtį ir pagrindinį veiklos tikslą.

Čia spaudoje irgi tuo tarpu juntama laukimo nuotaika. Tik Darbininkas šiuo atveju pasirodė nekantrus už kitus: jis įdėjo piktą ir pasityčiojančią toną parašytą puolimą prieš min. S. Lozoraičio pasikalbėjimą, pasirodžiusį laikraščiuose (žr. pereinamą Dirvos nr., 5 psl.).

Paskutinėmis dienomis ta pačia tema, kiek trumpiau, atsiliepė ir Naujienos bei Draugas.

NAUJI SKYRIAI DIRVOJE

Šiuo nr. pradant, Dirvoje įvedami keli nauji skyriai mūsų spec. bendradarbio V. Rimvydo politinio gyvenimo apžvalga (naudojantis kompetingais Washingtono ir New Yorko šaltiniais), žurn. adv. V. Alseikos skiltis "Pro mano akinius" ir "Ar pažįsti šį kraštą?" su visais reikalinga ir įdomia informacija apie JAV įvairias gyvenimo sritis.

LAISKAS IŠ KORĖJOS

Šiame Dirvos numeryje, 8-me puslapyje dedamas laiškas iš paties Korėjos. Laiško autorius dar prieš porą mėnesių buvo Clevelande. Jis, pagal K. S. Karpius garantijas iš Vokietijos į Clevelandą atvyko prieš maždaug pusantros metų. Prieš pusmetį buvo pašauktas į kariuomenę, o neseniai, po trumpų atostogų, buvo išsiųstas į Korėją.

DIRVOS TALKA

Prieš dvi savaitės Dirva paskelbė talką 1000-čiui naujų skaitytojų. Praktiškai talkininkai dar turėjo tik vieną savaitę laiko, bet ir ta savaitė nepraejo tuščiai.

Iki laikraščio išėjimo buvo įregistruoti 88 talkai arba 22 pilnos metinės prenumeratos. Iš viso taškus sudaro 30 naujų skaitytojų, kadangi dalis užsisakė pusmečiui.

Šiuo metu talkininkų tarpe pirmąją St. Astrauskas iš Worcester, Mass. su 36 taškais ir A. Diržys iš Venecuelos su 8 taškais.

Laukiame talkininkų iš didžiųjų lietuvių kolonijų.

PRANEŠIMAS KNYGŲ BIČIULIŲ KLUBO NARIAMS

Antroji Knygos Bičiulių Klubo nariams skirtoji knyga —

EINA
36
metai

DIRVA

THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

Atsk. Nr.
9
centai

NEŽINO DEŠINĖ, KA DARO KAIRĖ?

Pratęstą įstatymą tremtiniam
įleisti, bet nubraukę pinigų tam
įstatymui vykdyti.

DP Komisija praneša, kad Atstovų Rūmai nubraukė 1,431,000 dolerių iš jos sąmatos ir, jeigu taip ir pasiliks, tai prieš porą mėnesių priimtas įstatymas, kuriuo pratęsimas laikas tremtiniam į JAV įleisti, nustos savo prasmės, kadangi nebus galimybės atvykti ir tiems, kurie jau tikrinti ir pertikrinti ir kuriems jau nebėra formalių kliūčių atvykti. Sako, kad tai gali sugriauti viltis ir planus apie 80,000 tremtinių, kurie šiaip jau turėtų atvykti per šį pusmetį, iki Naujų Metų.

Pagal Atstovų Rūmų sąmatą, visos tuo reikalu besirūpinančios įstaigos, vietoj baigusios vykdyti numatytą darbą, turėtų tuč tuojau pradėti savo likvidaciją, nes sąmatoje numatytų pinigų vos užtektų IRO personalui ir byloms į Ameriką pergabenti ir renkiama pranešimui paruošti...

DP komisija šiomis dienomis esanti užtvindyta paklausimais, kas atsitiks su tremtiniais, paruoštais vykti į JAV, akivaizdoje šio Atstovų Rūmų nutarimo. Komisijos pirmininkas tą nutarimą vadina paradoksu, bet tuo tarpu tik nurodo, kokia keblis susidaro padėtis, neminėdamas, ar yra galimybių, ir kokių būtent, iš tų keblumų išsigelti. Iš tikrųjų, tai būtų didelis žmonių suvedžiojimas. Tarp tų 80,000 suvedžiotųjų, berods, būtų ir apie 1000 ar daugiau lietuvių.

RASISTAI

Ir Amerikoje dar netrūksta kraštutinių rasistų. Neseniai įvyko didelis triukšmas Chicago priemiestyje Cicero, kai vietos gyventojai sukėlė dideles riaušes su muštinėmis ir turto sužalojimu, neleidami įsikrauti į išnuomotą butą juodosios rasės gyventojui. Dabar iš Sioux City, Iowa, praneša, kad ten vietos valdžios organai neleido Memorial Park kapinėse laidoti Korėjos kare žuvusio kario, kadangi jis esąs indėnų rasės, o tose kapinėse esą laidojami tik valdinamosios kaukazinės rasės (baltieji) žmonės...

Vėlionis buvo Amerikos kariuomenės seržantas, dalyvavęs II kare ir dabar dalyvavęs Korėjos kare, žuvęs fronte perėitų metų rugp. 6 dieną. Karstas iš kapinių buvo sugrąžintas į laidotuvių įstaigą. Atitinkamos įstaigos nurodo, kad vėlionis yra nusipelnęs būti palaidotas su visais kariamais priderama pagarba. Dar nežinia, kaip tas klausimas išsprendės. Kapinių administracija sako, kad paruošdama sklypą nežinojusi, jog čia numatoma laidoti indėnų rasės vėlionis. Sutartyje esą numatyta, kad čia tegalima laidoti baltuosius. Vėlionies žmona to sutarties punkto nepastebėjusi... Gali tekti įieškoti kitų kapinių...

Gen. Ridgway dar ne kalejime!

Komunistai įsigėdė, kad gen. Ridgway prisipažintų kaltas... Kad prisipažintų, jog jis tyčia pasiuntė lėktuvą bombarduoti Kaesonge esančią komunistų delegacijos būstinę ir tenai nužudyti delegacijos narius. Sako, prisipažink, kad taip buvo, tai sutinkame toliau derėtis, o jei neprisipažinsi, tai nebesikalbėsime.

Tačiau gen. Ridgway tebėra savo būstinėje, o ne komunistų kalejime ir ne jų tardytojų rankose, ir visai nėra linkęs prisipažinti nebūtų dalykų, kaip tai būna priversti padaryti komunistų suimti asmenys.

Trumpai — to dalyko eiga tokia. Derybos, net ir sumažinus delegacijų narių skaičių iki dviejų iš kiekvienos pusės, nesisekė. Visdėlio, kaip paprastai, dar buvo sutarta susitikti kitą dieną. Bet staiga Jungt. Tautų delegacijos būstinėje suskambėjo telefonas. Pasirodo, kalba iš Kaesongo komunistų ryšių karininkas. Kviečia atvykti kur nors vyresnio laipsnio amerikiečių karininką, nes atsitikęs labai nepaprastas dalykas: esą, amerikiečių lėktuvas bombardavo delegacijos būstinę Kaesonge...

Aiškinantis vietoje, pasirodė, kad netoli nuo tos būstinės tikrai yra išblaškytų geležgalių ir apie pusės pėdos gilumo duobelė... Tokia duobelė galinti būti ir šiaip prarausta, arba ji galėtų būti atsiradusi nuo rankinės granatos ar sutirštinto benzino bombos. Žodžiu sakant, nuo nelabai rimtos bombos.

Iš kitos pusės, patikrinus pasirodė, kad joks amerikiečių nei sąjungininkų lėktuvas Kaesongo kryptimi nebuvo išskridęs.

Jurgio Savickio novelės "Raudoni batukai" — jau išleista ir išsiuntinėta visiems klubo nariams. Atskirai perkant ši 134 psl. knyga kainuoja \$1.50. Tolesnioji knyga — Nelės Mazalaitės apysaka "Mėnuo, vadinamas medaus" — jau renkama. Šią knygą klubo nariams bus galima atiduoti rugsėjo mėn. pabaigoje ar spalio mėn. pradžioje. Tai bus per 250 psl. knyga, kurią klubo nariai gaus perpus pigiau, negu ji kainos ne klubo nariams. Pulkis Jurgio Jankaus romanas "Paklydę paukščiai" taip pat atiduodamas į spaudą, ir po poros mėnesių jis pasieks skaitytojus.

Visus klubo narius maloniai prašome paraginti savo pažįstamus rašyti į Knygos Bičiulių Klubą. Tuo bus aktyviai prisidėta prie lietuviškų raštų išleidimo. Klubo nario mokestis, kaip žinoma, yra \$5.00, o naujausią knygą gaunama daugiau kaip už \$8.00. Mokestis siunčiamas šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

nei nebuvo toje srityje paklydęs. Visos aplinkybės rodo, kad toje vietoje dabartiniu metu arba nebuvo jokio sprogimo, arba komunistai patys ten nušautė kokią granatą ir paskui pakėlė triukšmą.

Mat, jiems labai nepatogu dėl buvusių dviejų nutrukimų derybose, kuriais abiem atvejais jie pripažino savo kaltę ar bent klaidą. Jie gi skelbė visai Kinijai ir pasauliui, kad padiaubų prašo ne jie, o amerikiečiai sąjungininkais. Tačiau gen. Ridgway griežtumas, du kartus derybų sustabdymas ir komunistų nusileidimai, kad tik derybos nenutrūktų, tą propagandą kiek susilpnino. Jiems dabar, matyt, labai rūpėjo kaip nors parodyti, jog sąjungininkai taip nori taikos, jog irgi prisipažįsta prie visų, jiems daromų kaltinimų, kad tik derybos nenutrūktų.

Tačiau tai nepavyko. Gen. Ridgway aiškiai paskelbė, kad tie kaltinimai yra pačių komunistų prasimanyti, kaltinimo priežastis sudaryta blogai režisuotu vaidinimu, ir jokios kaltės neprisiėmė.

Dabar susidarė tokia padėtis: arba komunistai turi patys nuryti savo pagamintą "piliulę" ir grįžti į derybas, arba su

derybomis iš viso baigta.

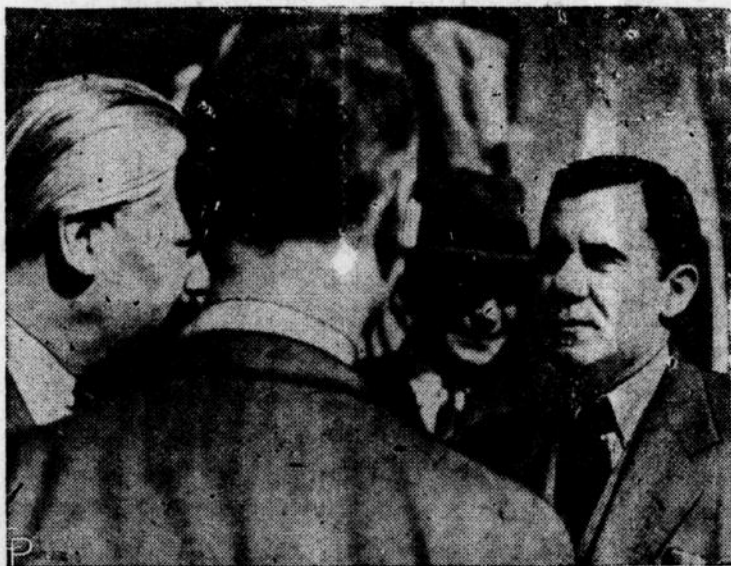
Fronte mūsų jau kasdien pradeda gyvėti ir skaitomasi su tuo, kad kiekvieną valandą gali prasidėti komunistų puolimas, kuriam, kaip pastebėta, jie yra sutraukę nemažą naujų jėgų. Sąjungininkų kariuomenė, atrodė, pati tuo tarpu nesiskubina pradėti puolimą, bet sakosi esanti geriau negu kada nors pasirengusi komunistų puolimui atremti.

Duona varo iš proto

Pietų Prancūzijoje, netoli nuo Avignono, nedideliame, apie 4500 gyventojų miestelyje, šio mėnesio 17 naktį apie 200 žmonių staiga ėmė šauktis gydytojų dėl staigaus ir keisto susirgimo. Pirmieji ligos reiškiniai — vėmimas ir temperatūros kritimas žemiau normalios. Toliau pasireiškia savotiška persekiojimo manija. Kai kurie ligonys tiesiog šaukė "sustabdyk! jūs, jie nori mane nužudyti" ir panašiai. Daugelis iš jų kesinosi nusizudyti. Kai kuriems akyse rodosi visokios baidyklės ar liepsnos. Apie trisdešimtų tų ligonių nugabenta į Montpellier

psichiatrinę ligoninę. Trys jau mirė, jų tarpe 70 metų amžiaus vyras ir jo žmona, kuri prieš tai kesinosi išsokti iš ligoninės trečio augšto.

Paaiškėjo, kad visi susirgusieji buvo valgę duonos, pirktos iš tos pačios kepyklos. Įmetus tos duonos į didelę Romos upę, toje vietoje netrukus pasirodė negyvvų žuvų. Vietos vyresnybė tuojau uždraudė išleisti miltus iš kelių malūnų. Spėjama, kad miltai gali būti apnuodyti tam tikrų kirminų, kurių atsiranda javuose lietingais metais. Tie miltai bandomi. Iš tų miltų kepta duona pašertos pelės paraližuojamos, nors liekančios gyvos. Kiti spėja, kad gal čia ir ne duona kalta, o tik tam tikra drugio epidemija, buvusi žinoma pietų Prancūzijoje, Ispanijoje bei Sicilijoje viduramžiuose. Tuo drugiu susirgę žmonės vaizduodavęsi, kad jie yra apsupti liepsnos.

Pirmoji delegacija į San Francisco taikos konferenciją (taikos sutarčiai su Japonija pasirašyti) atvyko iš Filipinų. Viršuje matomas jos pirmininkas gen. Romulo su žmona ir jos seseria. Atvyko ir sovietų delegacija, kurios pirmininkas Gromyko matomas antrajame paveiksle. Jo uždavinys, manoma, yra stengtis kiek galima kliudyti sutarties pasirašymą.

Inkorporuota VILTIS

Am. Liet. Spaudos ir Radijo Draugija

Ohio Valstybės Sekretorius rugpjūčio 24 dieną pasirašė inkorporacijos aktą, kuriuo suteikiama teisė veikti Am. Liet. Tautinės Sąjungos šeimo nutarimų pasėkoje organizuojamai spaudos leidybos ir radijo draugijai. Draugija inkorporuota, kaip ne pelno tikslu veikianti korporacija. Draugijos pilnas vardas — American Lithuanian

Press and Radio Association VILTIS. Jos veikimas numatomas visuomeninėje bei politinėje srityje lietuvių kilmės žmonių tarpe, naudojant tokias priemones, kaip laikraščiai, knygos, radijas, kiti spaudos leidiniai. Draugija turi teisę spausdinti, leisti, pardavinėti laikraščius, knygas bei naudoti radiją savo veikimo tikslams.

Draugijos inkorporuotojai yra: P. J. Žiūrys, K. S. Karpius, S. T. Tamošaitis, J. R. Smetona ir V. Rastenis. Jie eina vadovybės pareigas iki pirmojo susirinkimo, kuris numatomas šaukti artimiausiu laiku. Susirinkime galės dalyvauti visi, kurie iki to laiko bus įstoję nariais. Nariais įstoti galima pareiškiant tokį norą inkorporatoriams. Pareiškimai adresuojami inkorporuotojų paskirtam reikalų vėdėjui, kuriuo (iki bus išrinkta nuolatinė valdyba, kuriai teks tą klausimą spręsti iš naujo) yra B. Gaidžiūnas (6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio).

Pirmajame susirinkime bus nustatyti draugijos įstatai, dalyvavimo sąlygos, narių teisės ir bus renkama valdyba. Susirinkimo laikas ir vieta bus paskelbta Dirvoje bent dvi savaites prieš susirinkimą. Į tą susirinkimą yra nutarta kvieisti ir ALT Sąjungos pirmininką, kadangi įstatuose turės būti nustatytas aiškus šios korporacijos santykis su Sąjunga.

Pasake tiesą į akis

Prezidentas Trumanas, priimdamas naujo Čekoslovakijos pasiuntinio Prochazkos įgaliojimus, šį kartą atvirai pasakė visą tiesą į akis.

Paprastai įgaliojimų įteikimas yra naujo pasiuntinio veikimo pradžia ir, jei net ir yra kokių nesusipratimų tarp atitinkamų vyriausybių, tai šio pirmojo formalumo metu apie juos nieko nekalbama, tik pašiekiama mandagiais pareiškimais apie draugingus santykius.

Čekoslovakijos pasiuntinys irgi savo pareiškimą pabrėžė jo vyriausybės norą kiek galima gerinti Čekoslovakijos ir JAV santykius. Bet prezidentas Trumanas šį kartą neapsiribojo vien tik nieko nesakančiais mandagumo žodžiais, bet atsakė visiškai aiškiai: Čekoslovakijos ir JAV santykiai gali būti pagerinti, bet pirmas dalykas, kurį reikia padaryti, tai paleisti iš

kalejimo suimtą amerikiečių laikraštininką Oatis', kuris yra nuteistas kalėti neva už šnipinėjimą. Toliau prezidentas nurodė, kad šių dviejų kraštų santykiai pablogėjo nuo to laiko, kada buvo nužudytas užsienių reikalų ministeris Massarykas (komunistai tvirtina, kad jis pats nusižudė). Prieš tai, sako Trumanas, mūsų santykiai su Čekoslovakija buvo puikūs.

Į tuos prezidento pareiškimus Prochazka nieko neatsakė. Laikraštininkams jis pareiškė, kad jis tik įteikė įgaliojimus ir daugiau nieko neturįs apie tai pasakyti. Prezidentas maloniai šypsojėsis...

Prochazkai grįžtant iš Baltųjų Rūmų, jį pasitiko kelios dešimtys čekų tremtinių su plakatais, kuriuos buvo įrašai: "Kas tave siuntė — ar CSR (Čekoslovakijos Respublika), ar USSR?" arba "Grįžk atgal ir paleisk Oatis'!"

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekvieną ketvirtadienį. Redakto-riai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas.

Iregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• Kanadoje yra įsisteigęs Lie-tuvos Atgimimo Sąjūdis. Pasku-tinių metų, dėl vidaus kivirčių, sąjūdis suskilo.

• Pačioj komunistinėj spaudoj skundžiamasi, kad ateinant nau-jiems mokslo metams yra labai didelis vadovėlių trūkumas. Vien Vilniaus miestui trūksta 20,000 vadovėlių.

• Kanadoje išeinantis "Nepri-klaušomos Lietuvos" laikraštis, jau trečia savaitė išeina labai sumažintas puslapių skaičiumi. Sumažėjimo priežastis — serga linotipininkas.

• Dail. Jonas Rimša, iš Argen-tinos išvyko į Braziliją ir ten ruošia savo kurinių parodą. Bra-zilijoje jis apsisistojė Bolivijos am-basadaj. Bolivija dail. J. Rimšą laiko savo meno ambasadorium.

• Evangelikų kun. Keleris, apie pusantro mėnesio gyveno Angli-joje ir lankė tikinčiuosius. Da-ber vėl grįžo į Vokietiją. Angli-joje šiuo metu yra 220 lietuvių evangelikų šeimų.

• Apie lietuvių partizanų auką savo tėvynei pastaruoju laiku daug rašė eilė žinomų Šveicari-jos laikraščių: Berner Tagblatt, Zuercher Zeitung ir kt.

• Vokiečių leidykla Woldemar Klein Baden Badene išleido vo-kiečių kalba knygą apie bažny-tinį meną, pavadintą "Ars Sa-cra". Knygos viršelyje atspaus-tas dail. V. K. Jonyno kūrinys Šv. Pranciškus.

• Vokietijoje einantis laikraštis "Die Neue Zeitung" rašo, kad IRO veikla dar kartą būsianti pratęsta iki 1952 metų kovo mėn. Pratęsimas esąs todėl rei-kalingas, kad bus dar daug ne-spėjusių emigruoti į JAV.

• Kostas Jurgėla, buvęs LAIC direktorius, perėjo dirbti į Voice of America". Jis vadovaus lie-tuviškajam skyriui. LAIC dabar tvarko M. Kizytė.

• Katalikų veikėjas J. Matulio-nis, gyvenęs Anglijoje, išemi-gruoja į Kanadą. Vokiečių laiku jis buvo finansų tarėju.

• Muziką prof. V. Jakubėnas parašė eilę naujų dainų — "Ze-mė kryžių ir smutelių", "Lais-vųjų daina", "Spindulėlis vaka-rų" ir "Oi, mergyte".

• Iš Anglijos praneša, kad dėl naujos emigracinės bangos į di-delius piniginius sunkumus at-sidūrė ten einantis laikraštis "Britanijos Lietuvis". Esą, skai-tytojų skaičius sumažėjo dau-giau kaip per pusę.

• Pietų Afrikoje mirė nevaini-kuotas stručių (strausų) plunks-nų karalius Max Rose. Jo nuosa-lybėje buvo 30,000 stručių. Mi-rė eidamas 77 metus. Į Pietų Afriką jis nuvyko iš Lietuvos, eidamas 18 metus amžiaus. Iš vardo ir pavardės atrodo, kad buvo Mažosios Lietuvos kilimo.

• Kanadoje leidžiamas "Skautų Aidas" už liepos ir rugpjūčio mė-nesius išėjo padidintas ir gau-siai iliustruotas.

• Skautų seserijos rajonų va-ideivims patvirtinta: Australi-joje T. Reisingen, Anglijoje O. Gailiūnaitė, Kanadoje I. Luko-ševičienė, Venecueloje G. Dirzie-nė ir Brazilijoje J. Laucevičiūtė.

• Dirvos redakcijai atsiųsta pa-minėti Jurgio Savickio novelės "Raudoni Batukai". Išleido "Ga-bija". 134 psl., kaina 1.50. Kny-ga gaunama Gabijoje (340 Union Ave., Brooklyn, N. Y.) ir pas platintojus.

Pro mano akinius

Mamytė, nupirk man fanibuką...

— Mamytė, žiūrėk koks įdo-mus fanibukas. Nupirk man jį.

— Bet, Šarūnai, apsieisi ir be jo.

— Ne, ne, būk gera mamytė. Juk kaštuoja tik 10 ct.

Prieš šį argumentą negi at-sispirsi. 10 ct. — nedidelis pi-nigas, vaikui gi reikia suteikti malonumas. Mamytė — jų gi rasime ne vieną dešimtį ir šim-tą Clevelande ar kuriame kitame JAV mieste — ilgai nedvejoda-ma sumoka drugstorės tarnau-tojai 10 ct. ir Šarūnėlis linksmai varto spalvotos knygelės pusla-pius.

Kitas vaizdas — namie. Jū-ratė dar maža ir ji skuba į mo-kyklą. Mamytė jai rengia pusry-čius — ant stalo atsiranda pie-no puodukas, duona su sviestu. Radijo garsams sklindant ir gre-timo kambario, Jūratė įbėga į virtuvę. Ir ji ne viena — ran-kojė vėl toji spalvota knygutė fanibuku vadinama. Jūratė sė-snamas prie stalo vienoj rankoj laikys pieną, kitoj būtinai — fanibuką. Vienas pieno gurkš-nis, bet akys tuos spalvotus puslapius su paveikslėliais ryte ris dešimtimis. Nuotykių, ke-lionės, lenktynės, laivai, lėktu-vai, žvėrys, banditai, gražuolės, smūgis į galvą, surištos rankos, bėgimas, revolverio šūviai, iš-laisvinimas ir — bučkis. Visi tie vaizdai lyg sidabriname ekrane slenka pro Jūratės akis ir neįjuntamai veržiasi į mergai-tės sąmonę. Ir ne tik jos — tų knygelėlių gerbėjais aiškiai prisipažins ir Raminta ir Danutė, ir Giedrius ir Kęstutis. O jei juos paklausi, kodėl taip jie mėgsta sąsiuvinčius, atsakymas bus — juk visi juos skaito, kaip daug ten paveikslėlių ir kaip jie visi gražūs!

Grožis traukia kiekvieną žmo-gų ir prieš jį neatsispirs nė vai-kas. Tačiau ne paveikslų grožys je slypi tų knygelėlių pasiseki-mas, ypač jaunimo pasauly. Jų autoriai — ne menininkai tikrō-je to žodžio prasmeje, bet geros technikos piešėjai — meistrai. Ne grožis patraukia jaunimą, bet tai, kas ir kaip yra pavaiz-

duota tuose puslapiuose. Ir jei jie spalvoti patrauklumas dar didėja.

Taigi, kas ir kaip pavaizduo-ta? Tai dalykas, kuriuo susido-mėjau vos atsidūręs šiame konti-nente. Visomis spalvomis žėrį kioskai, vaikų smalsumas gatvė-jie, pusryčių pieno paniekinimas fanibuko naudai vertė susimąs-tyti — kur gi šio pasisekimo raktas? Ir sekdamas tų knyge-lių turinį šių eilučių autorius leidosi įieškoti to rakto.

Šis įieškojimas negali būti sunkus, nes kās gi pasirodė? Vaiko pasaulis reikalingas fanibukų prado. Dar mūsų vai-kystės metais, juk gerai prisime-name, kaip gėrėjoms vai-kams skirta literatūra, kokį įspūdį mums darydavo 1001 naktis ar Hauff'o pasakos. Bet... tuo talentingai ir meni-ne forma atkurtu pasauliu mes, berniukai gi pirmiausia, nesitenkinome. Metams slenkant, mums gi bręstant, mes pradė-jome įieškoti kitos literatūros ir kitų vaizdų. Vaizdų, kuriuose rastume daugiau šurpių nuoty-kių, šio to, ko daugiau pasiges-davome anose knygos. Lenkų okupuotame Vilniuje gyvendamas autorius godžiai iš draugų graibystavo "Buffalo Bill" ar Pinkertono nuotykių knyges, gi maždaug nuo 8-9 m. amžiaus jautė malonumą atsidūręs tam-siose salėse, kuriose ant drobės slinko pro akis dirgsnius kute-ną Edsie Polo ar Harry Piel'io nuo-tykiai. Čia mes radome įspūdin-gus vaizdus, gi knygutėse — patrauklų tekstą. Laikas bėgo, vaikai brenė, išėjo mokslius, su-darė šeimas, džiaugėsi laisvu gyvenimu Lietuvoje, kėntė oku-pacijas, keitė kontinentus.

Kito ne tik laikai, valdžios, bet ir žmonių pažiūros. Buvusie-ji vaikai dabar stebi savus ar pasaulio vaikus. Jie atsidūrė visai skirtingame pasauly, tarp svetimų žmonių ir papročių. Jie nejuokiamis su tuo pasauliu susi-gyvena ir, neretas dalykas, ne-je to žodžio prasmeje, bet geros technikos piešėjai — meistrai. Ne grožis patraukia jaunimą, bet tai, kas ir kaip yra pavaiz-

V. ALSEIKA

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicagos miestą — St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicagos miestui ir Kanadai — W. Stuogis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTĮ, REMIAME VOKIETIJOJE LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

— šių dienų JAV didmiesčio vi-sų blogųjų ypatumų atspalvio: su gangsteriais, plėšikais, dei-mantų vagimis, policijos perse-kiojimais ir dažniausiai nu-valkiotais kovbojų nuotykių. Kiek kitas pasaulis W. Diesney knygutėse — jis būtų net pri-imtinas, nors jose randama fan-tazių ir mums keistas navyvu-mas dažnai yra be ribos. Tačiau ar jaunimą gundys tik Disney pasaulio kiaučytės ir gudrusis ančiukas Donald? Ne, jis įieško daugiau nuotykių — su didesne įtampa, intriga ir — labiau vaiz-duotę bei nervus dirginančiais vaizdais.

Revolveris, bėgimas, perse-kiojimas — štai patys būdingie-ji fanibukų elementai ir jų ma-žieji ('ir ne tik jie...) skaity-tojai visuomet įieško įprastu jiems smalsumu. Kai susiduria-mas su taip masiniu tokios lite-ratūros poreikavimu, kyla ne-išvengiamas klausimas — ar tie fanibukai gali reikiamai paveikti jaunimo auklėjimą? Neabe-jotina ir tik neigiamai. Koks begali būti auklėjimas, kai 2-3 fanibukus lengvai suvirškinęs šarūnėlis tik už 10 ct. (net ir tėvams nežinant) per 3 val. go-džiai seks filmos vaizdus su pei-dalais, smaugimais ir aistringais pasibūcivimais. Negi neisi į ki-ną, kai visos filmos jaunimui leidžiamos ir taip pigu. Viskas tvarkoje — tai juk laisvės kraš-tas. Tačiau kas iš tų vaikų iš-auga, kuo virsta silpnosio būdo berniukai ir mergaitės, tai jau kitas klausimas ir nėra vietos čia jį nagrinėti.

Neatrodą, kad čia atsirastų receptas apsaugoti mūsų jauni-mą nuo fanibukų patrauklumo. Drausti? Nieku būdu, nes jei mamytė atsakys: ne, nepirksiu,

tau negalima skaityti, tai ša-rūnas ar Jūratė pagalvos: aha, matyt tikrai įdomu, jei mamytė draudžia... Reikia čia kitų re-septų, gal reikėtų ir pedagogų talkos. Priešas pakankamai stip-rus ir jį nugalėti — neįma-noma, nes juk tie fanibukai (ti-kėkimės, mielasis prof. Skar-džius patiekis lietuvišką to griez-disko — žodžio - atitikmenį...) sudaro sudėtinę amerikono gy-venimo ir žmonių papročių dalį. O ar prieš papročius ir patį gy-venimą kovoti yra prasminga?

LIETUVIŲ NAMO KLAUSIMAS LOS ANGELES

Šiomis dienomis įvykusiame Los Angeles Amerikos Piliiečių Lietuvių Klubo susirinkime bu-vo nutarta surengti gegužinę š. m. rugsėjo mėn. 9 d.; taip pat paremti vieną didesnę tremtinių šeimą. Be to, buvo atgaivinta mintis įsigyti namą, apie kurį galėtų burtis didesnis skaičius lietuviškųjų draugijų. Savo lai-ku tokiam namui įgyti buvo įsteigta bendrovė, bet ji nepa-vyko tos minties realizuoti ir bendrovė šiuo laiku yra likvidaci-nėje stadijoje. Galimas daiktas, kad imantis iniciatyvos vie-nai draugijai bus pasiekta vai-singesnių rezultatų.

Dar trūksta 1500 dolerių

Los Angeles ALT skyriui skir-toji Tautos Fondo vajuos kvo-ta, 2000 dolerių, iki šiol teispil-dyta vos maža dalimi — surink-ta apie 500 dolerių. Vasario 16-tosios minėjimas davė apie 400 dolerių ir neseniai tam tikslui surengta gegužinė — apie 150 dolerių.

IR VĖL PRAEITIS...

APIE BUVUSIO PREZIDENTO "PRIEŠMIRTINI PAREIŠKIMĄ"

V. RASTENIS

5.

Faktas yra tik tas, kad pati tautininkų politinė grupė anuo metu toli gražu nebuvo taip susiorganizuoti, kad ji būtų galėjusi įvykdyti tokį dalyką, kaip perversmas. Tautininkų žymesnieji politiniai asmenys, gali-ma sakyti, buvo įvykių išnešti ir viršūnė ir nuo jų parėjo tik vienas dalykas: ar sutikti į tą viršūnę stoti, ar atsisakyti. Ir tas jų sutikimas, be abejo, galėjo būti tik jų pačių apsisprendimas, ne visos grupės, kiek ji tuo metu buvo organizuota, formalus nutarimas. Tačiau, faktui įvykus, tautininkai jį apro-bavo, jam pritarė, ir turėjo tam pamato, jei nesivadovavo principu "Pereat mundus, fiat iustitia..." Tačiau tik tada prasidėjo tautininkų grupės, kaip politinės organizacijos, augimas Lietuvoje.

Tai buvo kiek savotiška padėtis. Papras-tai politinė grupė — partija turi pirma stip-riai susiorganizuoti, kovoti ir tiksliai to re-zultate jai kartais pavyksta pasiekti pirmi-nio kiekvienos politinės organizacijos tiksls — valdžios ar bent įtakos į valdžią. Šiuo gi atveju išėjo priešingai. Politinės grupės vadovaujantieji asmenys pateko į valdžią iš ša-lies atsiradusių palankių jėgų dėka, ir jau tik tada grupė pradėjo plačiau organizuotis.

Dėl šių taip savotiškai susidėjusių aplin-kybių Lietuvos tautininkai, kaip visuma, kaip politinė sąjunga ar partija, ne tik neturėjo progos turėti įtakos paties perversmo ren-gimui, bet faktiškai neturėjo nei tokios įta-kos vėlesnėje politikoje, kokia būtų natūrali, kaip "valdančiai partijai", ir kokią daugu-mas iki šiai dienai įsivaizduoja buvusią...

Būdinga yra tai, kad po gruodžio 17

dienos, nei prezidentas A. Smetona, nei min. pirm. A. Voldemaras, nei finansų ministeris, vėliau ministeris pirmininkas J. Tūbelis ne-figuravo Tautininkų Sąjungos sąrašuose, kaip nariai. Ir tai buvo atsitiktinis dalykas. Vyriausybėje buvę tie tautininkų grupės-faktiškieji nariai sąmoningai nelaikė savęs tos grupės reprezentantais. Kai Tautininkų Sąjungos ano meto valdybos atstovai (daž-niausiai pirm. J. Lapėnas, sekr. J. Žukas ir kt.) apsilankydavo pas prez. A. Smetoną, grįždavo nelabai džiaugsmingai nusiteikę, nešini priminimu, kad nei prezidento, nei vy-riausybės nesaisto joki Tautininkų Sąjungos nutarimai. Prezidentas ir vyriausybė siekią visų bendradarbiavimo, o Tautininkų Sąjun-ga, kaip vyriausybei vadovaujančių asmenų bendraminčių organizacija, turinti duoti tik tokio bendradarbiavimo pavyzdį ir tam tiks-lui pati stipriai susiorganizuoti...

Zinoma, ne be to, kad asmeninių susi-tikimų progomis ano meto Tautininkų Są-jungos valdybos žmonės padarydavo įtakos tiems ar tiems konkrečioms vyriausybės paskirų ministerių sprendimams, bet tokios įtakos galėjo padaryti ir kiti asmenys. Sa-kysime, kas nežino, kad J. Tūbelis finansi-niais klausimais labai dažnai tardavosi su

J. Pakniu, Lietuvos Banko direktorium, vė-liau valdytojo pavaduotoju, kuris juk buvo socialdemokratų žmogus.

1931 metų pavasarį tas Tautininkų Są-jungos įtakos klausimas pasiekė net gana aštrių formų. Ano meto pirmininkas J. La-pėnas griežtai pareiškė, jog nenormalu, kad visi Tautininkų Sąjungą laiko atsakingą už valdžios veiksmus o tuo tarpu vyriausybės patarėjais daugiausiai esą kaip tik opozici-nių grupių žmonės ir Sąjungos vadovybė ne-turinti net prideramo kontakto su vyriau-sybe...

Min. pirm. J. Tūbelis tada į tai atsakė irgi griežta kalba suvažiavime, pakartoda-mas tą pačią mintį, kad Tautininkų Sąjunga nėra jokia valdanti partija, ne ji vyriausybę pastatė, ne ji gali ją ir kontroliuoti: vyriau-sybė veikia, turėdama prieš akis visos vals-tybės reikalus ir tariasi su visais kompeten-tingais asmenimis...

Bet čia visdėlio įvyko formaliai ryškus pasikeitimas. J. Tūbelis neišsilaikė tauti-ninkų, ir kad visiems būtų regimas neabe-jotinas "kontakto", sutiko būti renkamas Sąjungos pirmininku. Ir buvo išrinktas.

Dlykai tačiau dėl to ne taip jau labai radikaliai pasikeitė. Tiesa, laikui bėgant

Tautininkų Sąjunga vis daugiau ir daugiau turėjo progų per savo organus ir ypač susi-rinkimus pareikšti savo opinijas, sumany-mus, pageidavimus ir net reikalavimus vy-riausybės politikai, tačiau toliau patariaimo-sios galios tie pageidavimai ar reikalavimai niekad nepakilo. O tuose sumanymuose ir reikalavimuose gana dažnai būdavo lygiai tokių pačių, kuriuos ir opozicija savo spau-dose dažnai keldavo. Pirmininkas J. Tūbelis ne kartą prikišdavo, kad tie sumanymai ne-originalūs, tik opozicijos balso kartojimas. Kartą po vieno apskričių pirmininkų susi-rinkimo J. Tūbelis juokavo, girdi, jei jau po-licija turėtų išvaikyti opozicionierių susi-rinkimą, tai visų pirma va šitą...

Tiesa, toji "opozicija" nesiekė vyriau-sybę nuversti, tai buvo tik nuomonės, kaip vyriausybė turėtų tuo ar kitu reikalu pa-sielgti. Tai buvo tuo tarpu padėtis, kurioje Tautininkų Sąjunga ribojosi vadinama drau-giškąja kritika, principu talkininkaudama vyriausybei, tačiau tai nebuvo padėtis, ku-riose ši politinė grupė būtų buvusi galima laikyti realiai "valdančia partija."

Būdinga ir tai, kad visą laiką, iki V. Mi-rono kabineto, Lietuvos vyriausybėje iš 8 ministerių buvo ne daugiau kaip du Tauti-

SIMTANUOŠIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

„Altorių šešėly“ naujam apdare

Kai Jonas Kanapėnas užėjo pas savo kaimynus Pakrantčius, juos rado sėdintius salone ir sklaidančius ką tik gautą iš Vokietijos naują išleistą V. Mykolaičio-Putino romaną „Altorių šešėly“.

— Žiūrėk, kaip gražiai išleista knyga, — kreipėsi Jonas Pakrantis į savo kaimyną. — Tai yra nuostabus dalykas, kad sunkiomis tremties sąlygomis tokia knyga pasirodė.

Kanapėnas paėmė knygą ir ilgai ją apžiūrėjo. Knyga didelė, 633 puslapiai, skoningai įrišta į tamsiai raudonus viršelius. Visos trys Putino romano dalys surinktos į vieną knygą. Tiesa, šriftas smulkokas, tačiau pakankamai aiškus. Neatrodė, kad skaitant pavargtų akys.

— Esu skaitęs, — tarė Kanapėnas — bet jau senokai. Net nebeatsimenu apie ką ten kalbama.

— Tai užsisakyk, paskaitysi antrą kartą, ir aš esu tikras tau knyga atrodys kaip nauja, — pastebėjo Pakrantis. — Mes su Birute rengiamės skaityti knygą kartu, nors taip pat jau esame skaitę. Tik man kyla toks mažas klausimėlis: ar ji man padarys tokį įspūdį, kaip kad anais laikais?

— Kodėl? — nustebo Birutė. — Matai, ne taip lengva pasakyti. Anais laikais, kai knyga pasirodė, Putinas buvo tik

vienas, o šiandien yra jau du Putinai.

— Kaip tai? — paklausė Kanapėnas. — Iš kur tas antras Putinas atsirado?

— Ar tu manai, kad lietuviai rašytojai, pasilikę Lietuvoje, neturėjo pakeisti savo veidų tėvelio Stalino garbei. Tai yra didelė ir paini problema. Visi lietuviai rašytojai, pasilikę už geležinės uždangos, turėjo „pristatyt“, jei norėjo išgelbėti savo gyvybę, bet ir tai ne visiems pavyko. Kitaip sakant, visus juos išpriešino raudonoji santvarka. Neišvengė, pagaliau, ir negalėjo išvengti to „atsimainymo“ ir „Altorių šešėly“ autorius. Juk visi žinome iš spaudos, kad ir prof. V. Mykolaitis-Putinas taip pat „kuria“ vienokius ir kitokius veikalus pavergejams pagarbinti. Jeigu nebūtų prisiderinęs, be abejo, šiandien jo jau nebe būtų gyvųjų tarpe. Štai, kodėl aš sakau, kad esama dviejų Putinų. Anais laikais skaitydamas „Altorių šešėly“ man nebuvo kilusi jokia abejonė dėl autoriaus...

— O kokios tau šiandien kyla abejonės? — paklausė Birutė. — Knyga pasilieka knyga, o autorius savo keliu. Žinoma, turės praeiti daug laiko, kol lietuvių bolševikinio laikotarpio literatūra bus išvalyta nuo vergijos piktžolių, tačiau, nors būtų pavartotas ir aštriausias „valytu-

vas“, bet Putino vardo iš mūsų literatūros istorijos išmesti negalėsime.

— Žinoma, aš su tuo sutinku, — atsakė Pakrantis, — bet aš nieku būdu negaliu nusikratyti nemalonia mintimi, kad mano mėgtos knygos autorius dėl viešokio ar kitokių priežasčių turėjo atsiskirti nuo savo kūrybinės laisvės ir tų meilo idealų, kuriuos jis per visą gyvenimą skiepjo tiek visuomenei, tiek akademiniam jaunimui ir neįjau tarauti raudonojo režimo dievams. Aš sakau, tai yra labai didelė problema, bet, man rodos, iš kurios pusės į ją klausimą pažiūrėsi, vistiek negalėsi išteisingai lietuvių rašytojo nuo didžiausios nuodėmės, kurią gali padaryti tik kūrėjas, būtent, nuo savo individualybės bei savo pašaukimo pardavimo aršiausiam tėvynės priešiui. Atsiminkite, kad Putinas ir savo romane kaip tik sprendžia pašaukimo problemą ir visiškai nedviprasmiškai pasisako už kūrybinę žmogaus laisvę. Jo didvyris Vasaris metė sutaną todėl, kad nemokėjo ir negalėjo suderinti savo kunigo pareigų su savo, kaip rašytojo, pašaukimu. Kitaip sakant, Putinas dar tada, kai nebuvo net kalbos apie bolševizmo įsigalėjimą Lietuvoje, rašytojo pašaukimo problemą išsprendė, kaip ji turėjo būti išspręsta ir kaip ją galima išspręsti, nepažeidžiant žmogaus kūrybinės laisvės. Tada Putinas man atrodo vienai, o šiandien jis man atrodo kitai. Žinoma, galbūt, istorija suras ne vieną patiesinimą, kodėl lietuvis rašytojas nuėjo tarnauti savo tėvynės aršiausiam priešams, tačiau nėra jokios abejonės, kad visiškai išsitiesinti jis jokiomis aplinkybėmis negalės. Juo labiau, kad per pirmą bolševikų okupaciją buvo visiškai paaiškėjęs raudonojo režimo veidas. Kodėl lietuvių rašytojų dalis pasirinko ant-
rają raudonąją okupaciją, o ne tremtį, man pasilieka didelė mįslė.

— Po paties kalbos mane ima didesnis noras dar kartą perskaityti Putino romaną, — nusijuokė Kanapėnas. — Tik, žinai, skaitydamas knygą aš niekada negalvoju apie jos autorių ir dažniausiai, užskleidęs paskutinį puslapį, nežinau, kas knyga parašė. Būtinai turėsi man paskolinti nąjį išleistą Putino knygą...

— Ne, brolyti, to tai jau nebus: aš iš principo niekam knygų neskolinu: gali užsisakyti pats, uždirbi ne mažiau už mane. Kaip matai, knyga didelė, graži, tvirtai įrišta, pats paskaitysi ir dar savo vaikams paliksi. Man rodos, mes turime būti dėkingi Tremties leidyklai, kuri knygą išleido, ir tą savo padėką mes galime geriausiai pareikšti užsisakydami knygą. Atsimink, kaimyne, kad didžiausią lietuviškos knygos susinotą yra ne tik tie, kurie jos neskaityto, bet ir tie, kurie skolinasi skaityti...

— Bet, man rodos, kad vis dėlto geriau jei kas pasiskolins perskaityti, nekaip kad visai neskaito, — atsakė Kanapėnas. — Būdamas Vokietijoje nepraleidžiau nei vienos lietuviškos knygos, o čia kažin kaip kitokia dvasia, kitokie reikalai, žodžiu, man rodos, didžiausias lietuviškos knygos priešas yra pats amerikoniškas...

— Ne amerikoniškas, o pa-prasčiausias apsilėidimas, — atsakė Pakrantis. — Pagaliau, gal čia ir platinioj kaltė. Aš esu tikras, kad jei būtų suorganizuotos knygos platinimas po namus, jei, prieš perkdamas knygą, skaitytojas ją galėtų pamatyti ir pasklaidyti, tikriausiai jos būtų išplatintama daug daugiau. O dabar, brolyti, užsisakyk naują knygą ir paragink savo draugus, kad jie taip pat jos nepamirštų.

Gražiausia dovana visiems tautinių šokių mėgėjams

V. B e l i a j a u s
THE DANCE OF LIETUVA

Voveraitė, Malūnas, Vėdaras, Oželis, Blezdingėlė...
54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti
DIRVOS redakcijai
Kaina — \$5.

Mikrokopijinė spauda ir lietuvių veikalai

Visais laikais ir visur būdavo pagaminama rimtų mokslinių ir politinių veikalų, kurių dalis būdavo neapsimokėdavo išleisti, numatant, kad bus parduotas tik mažas spausdintų egzempliorių skaičius. Tais sumetimais dalis jų likdavo nespausdinti, jei pats autorius ir kuris kitas šalutinis jų išleidimo nesusprendė. Po antrojo pasaulinio karo knygų rinkos sąlygos pablogėjo. Pav. Vokietijoje knygų pagaminimo išlaidos padidėjo penkis kartus, tuo tarpu jų pardavimo kaina paauogo tik du kartus. Be to, inteligentų finansinis pajėgumas sumažėjo, kas sumažino rinktinių knygų pareikalavimą. Todėl dabar dar daugiau veikalų turi likti nespausdinti. Tad sudaro nuostolį kultūrai ir mokslui.

Šiam nuostoliui pašalinti vokiečių profesorų, dvasiškių ir bibliotekininkų nutarimu prie žymiosios knygų leidyklos Vandenhoeck und Ruprecht, Goettingen, Vokietijoje, prieš tris mėnesius yra įsteigta mikrokopijų tarpininkavimo įstaiga (Mittelstelle fuer Mikrokopie). Jos užduotis mikrokopijiniu būdu išleisti rinktinius spaudoj dar nespausdintus mokslo veikalus. Mikrokopijų publikacija yra tuo gera, kad leidžia mažomis išlaidomis fotografijos filmoje atspausdinti veikalą ir tuo jį padaryti plačiai visuomenei prieinama. Mikrokopijos talpinamos spaudos žiniaraštyje ir recenzuojamos mokslo žurnaluose, lygiai kaip ir normaliniu būdu spausdintieji veikalai. Bet mikrokopijos yra tuo nepatogios, kad jomis galima naudotis tik specialaus didinimo aparato pagalba.

Kalbamoji įstaiga išsiuntinėjo raštus įvairiems mokslininkams, kurių kurie nors veikalai yra dar nespausdinti, siūlydama tos įstaigos lėšomis išleisti ir platininti jų veikalus. Tokį pat pasiūlymą jį padarė ir Dr. Martynui Kavoliui, buv. Lietuvos Vyr. Tribunolo prokuroro padėjėjui, dabar gyvenančiam Chicagoje, siūlydama išleisti jo tremtyje 1944-1948 m. parašytą monografiją apie valstybės esmės pažinimą pozitivistiniu ir krikščioniškuoju požiūriu. Kavolis pa-

sirašė atitinkamą sutartį.

Sakytą Kavolio monografiją yra valstybės filosofijos studija, ontologiniai eksistencialinės linkmės. Ji atstovauja naują mintį, kad pozitiviškoji valstybės sąvoka, susidedanti iš tautos, teritorijos ir valdžios elementų, dabartiniams laikams nebetinkanti. Įvairių valstybių politinė istorija laike antrojo pasaulinio karo ir po jo šią teoriją sugriovusi. Taip pat ir iš bolševikų gyvenimo paimtais pavyzdžiais parodoma, kad pozitiviškoji normatyvinė teorija nebeišlaikanti kritikos, kadangi gyvenimas gali būti visai kitoks, negu rašytosios normos. Pagaliau ir idealistinė valstybės pažiūra nebepadedanti šių laikų valstybę pažinti. Net ir Marksas buvęs auklėtas pozitivistinėje ir idealistinėje mokykloje. Tačiau vien ontologinis valstybės pažinimas kai kam atrodo nuo gyvenimo atitolęs. Todėl Kavolis atstovauja mintį, kad valstybės esmė turi būti n a u j a i pažinta iš ontologiniai eksistencialinių valstybės esmės požiū-

mių, kurių jis nagrinėja šiuose valstybės ir bažnyčia; meilė, teisingumas ir naudingumas; teisė, galia ir dorovė; personalizmas ir totalitarizmas; valstybės suverenumas ir Dievo malonė. Šis veikalas yra visuotinio intereso dėl jo visuotinės temos. Bet lietuviams jis yra įdomus dar ir tuo, kad plačiai naudoja iliustracijas paimtas iš Lietuvos valstybės gyvenimo.

Ar nevergtų mūsų Kultūros Tarnybai ar kuriai kitai lietuvių vietai susijdomauti šiuo nauju veikalų spausdinimo būdu, lietuvių veikalamis leisti? Juk tremtyje ir emigracijoje mums trūksta reikalingiausių mūsų veikalų, be kurių jaunuomenės auklėjimas ir mokslinis darbas neįmanomas. Mums trūksta kūrų juos normaliniu būdu išleisti. Tuo tarpu būtų rodos mums finansškai prieinama juos planingai rinkti ir organizuoti išleisti šiuo mikrokopijiniu būdu. Tada būtų galima leisti jais naudotis mūsų įvairiuose kultūros centruose.

Lietuviškas laikraštis Detroite?

• Girdėti, kad kairieji Detroite gyveną žurnalistai svarsto galimybes leisti Detroite vietinį lietuvišką laikraštį. Spausdintas lietuviškas žodis visuomet yra mielas svečias, tačiau... Detroite lietuvių kolonija yra permaža, kad vien iš savų prenumeratų galėtų išlaikyti savą laikraštį, o vietinim naujam laikraščiui tikėtis daug prenumeratorių iš kitur irgi nėra pagrindo, ypač kai neperseniai dar keli lietuviškos spaudos naujagimiai po keleto pasirodžiusių numerių, dingę be žinios, palikdami tik būrį apviltų skaitytojų.

• Lietuviškos Radijo Valandėlės meno kolektyvas ruošiasi šiais metais plačiau paminėti rugsėjo 8-ąją — Tautos šventę. • Rugsėjo 2 dieną prie šv. Antano parapijos veikianti Lietuvos Vyčių klubo rengia Liberty Parke gegužinę.

• ALB Radijo Klubo nariai ir bičiuliai sekmadienį, rugsėjo 2 dieną, ruošia išvyką laivu į kurtortą Bab-lo salą. Norintieji išvykoje dalyvauti prašomi kreiptis į p. E. Petraitytę telefonu TI 6-6624.

• Rugpjūčio 18 dieną radijo valandėlės metu buvo perduodamos plokštelės, įdainuotos Rimavičiaus vadovaujamo Buenos Aires lietuvių choro Argentinoje. Malonu buvo išgirsti, kad ir tolimoje Argentinoje gražiai skamba lietuviška daina.

• Detroite lietuviai verslininkai remia ALB lietuvišką radijo valandėlę. Paminėtini J. Miškinis, A. K. Kudžius ir P. Padalskis, paskutiniu metu stambesnėmis aukomis prisidėję prie Radijo Klubo veiklos.

ZVR

ALTORIŲ ŠEŠĖLY

trijų tomų Mykolaičio-Putino romanai išleisti Tremties, Vokietijoje

Kaina 4 doleriai

Su užsakymais, prisiunčiant pinigus, kreiptis:

Steponas Nasvytis,
4579 W. 157 St.
Cleveland 11, Ohio

arba į kitus Tremtyje paskelbtus atstovus.

Knyga gražiai išleista.

Įmokėjusiems pinigus knyga tuoj išsiunčiama.

ninkų Sąjungos nariai, o ilgą laiką tebuvo vienas J. Tūbelis. Kiti, dalyvaudami vyriausybėje, be abejo, solidarizavo su vyriausybės politika, bet nuo Tautininkų Sąjungos laikydavosi izoliuotai, kai kurie tą net ryškiai pabrėždami. O pvz. J. Aleksa, bene 10 metų išbuvęs žemės ūkio ministru, Tautininkų Sąjungos atžvilgiu laikėsi demonstratyviai nepalankiai ir net organizavo "savo partiją", vadinamą "Ūkininkų Vienybę".

"Tautininkai ir žemės reforma..."

Dr. K. Griniaus pareiškime, tarp visos eilės kitų netikslumų, yra tvirtinama, kad vienas iš pirmutinių poperversminės vyriausybės žygijų buvo žemės Reformos įstatymo pakeitimas ta prasme, kad "žemės norma dvarininkams pakeliama nuo 80 iki 150 ha; už nusavintas žemes dvarininkams apmokama; atlyginimo kainos už nusavintas žemes paliekamos tos pačios, kokias buvo nustatę caristinės Rusijos žemės bankas; vyriausybė, negalėdama už žemes atlyginti pinigais, atlygina mišku, leisdamas dvarininkams išsikirsti iki 25 ha miško."

Pareiškime aiškinama, kad tai buvo didelis smūgis lietuviškam kaimui ir Lietuvos

miškams, kad tai buvo dvarininkams 70 ha žemės priedas ir t.t.

Tai yra arba pareiškėjo, ar pareiškimo užrašytojo, švelniai tariant, "nerūpestingumas" tiesos atžvilgiu: matyt, šitoks dalykų išdėstymas geriau atitinka partijos interesus...

Arčiau tų dalykų stovėjusieji arba Vyriausybės žinias po ranka turintieji gali tiksliau nurodyti, kada ir kaip tie pakeitimai buvo padaryti, o tuo tarpu čia tik viena galėčiau tvirtinti, kad šis nenusavinamos normos padidinimas įvyko žymiai vėliau, gal apie 1933 ar 1934 metus, kada neišdalintų dvarų jau buvo nebe daug likę. Kurie dvarai buvo apkarpyti iki 80 ha, pagal Steigiamojo Seimo priimtą įstatymą, niekas jiems po 70 negrąžino.

Atlyginimo už nusavintas žemes principas buvo priimtas paties Steigiamojo Seimo. Naujenybė buvo įvesta tik ta, kad vietoj išduotų obligacijų savininkui buvo leista pasirinkti, kaip atlyginimą, už 100 nusavintų ha išsikirsti 1 ha buvusio nuosavo miško. Tai buvo kaina pigesnė, negu nustatyta St. Seimo, tik skirtumas, kad pagal St. Seimo nustatytą principą atlyginimas turėjo būti išdėstytas daugeliui metų, o čia galėjo būti

atsiskaityta iš karto. Dėl to daugumas dvarininkų pasirinkdavo šį atsiskaitymo būdą. (Vienas dvarininkas tą atlyginimą taip apibūdino: "Dabar suprantu. Paėmė mano arklių, o atlyginimo duoda išsipešti asutą iš jo uodegos...").

Šiam atsiskaitymui nedaug ką buvo galima prikišti. Tiesa, buvo nuomonė (liaudininkai jas stipriai palaikė), kad iš viso nereikia atlyginti. Bet tos savo nuomonės liaudininkai nei Steigiamajam Seime nebuvo apgynę: ten atlyginimo principas buvo priimtas, tik stambesniems dvarininkams atlyginimo dydis, regis, buvo paliktas nustatyti vėliau. Atėjo laikas ir tam nustatyti — tai spyrė daryti net didžiųjų valstybių vyriausybės... Ir tai turėjo būti padaryta, o buvo padaryta, kaip buvo įmanoma naudint, Lietuva susilaukė tarptautinių komplikacijų, kurių ir taip buvo pakankamai.

O nenusavinamos normos padidinimui, nors tai lietė tik nedidelį kiekį dar neišdalintų dvarų, tautininkų tarpe buvo kaip tik didžiausias pasipriešinimas. To padidinimo didžiausias šalininkas buvo žemės ūkio min. J. Aleksa. Kuriais sumetimais jis tą suma-

nyką gynė, nežinau, tik viena yra žinoma, kad truko daug laiko, kol jis kažkaip kitus vyriausybės narius, min. pirmininką ir prezidentą įtikino, kad tai būtinai reikia padaryti... Nei tautininkai, nei kiti nebuvo įtikinti, kad tai reikalinga, ir kai tas įstatymo pakeitimas buvo paskelbtas, buvo daug nepasitenkinimo.

J. Aleksa, kaip žinoma, buvo anot paties dr. K. Griniaus, vadinamos Ūkininkų Partijos, liaudininkų dešinės atskalos, atstovas. Tad J. Kedainis su dr. K. Griniu visai be pamato tautininkus paskelbė tos žemės normos dvarininkams padidinimo sumanytojaus ir gynėjaus.

Be ceremonijų su tiesa...

Čia buvo paminėti tik keli pavyzdžiai, kuriuose J. Kedainis — dr. K. Grinius savo pasakojimuose su tiesa elgėsi "be ceremonijų": kaip patogiau, taip pakreipta...

Šio straipsnio pradžioje buvo su nepasitikėjimu pažvelgta į tvirtinimą, kad Lietuvos kariuomenėje buvęs įsisvyravęs chuliganizmas bei girtuokliavimas, ir kad viena iš "perversmo rengimo priežasčių" buvo — karininkijos susirūpinimas kasdienine duona

ir išgėrimu...

Štai jau atsiliepė pareiškime paminėtas buvęs ano meto, paties prez. Griniaus pastatytas, kariuomenės štabo viršininkas plk. K. Škirpa, kuris aiškiai ir nedviprasmiškai pareiškė, jog tai, kas pareiškime buvo sakytą apie padėtį kariuomenėje, yra visiškai netiesa: jokio girtuokliavimo bei chuliganizmo kariuomenėje nebuvo, ir net pareiškime nurodytieji karininkai, kaip neva K. Škirpos pirmtiniai iš kariuomenės pašalintieji, išskyrus vieną, visai nebuvo pašalinti: vienas iš jų pats pasitraukęs, kitas — buvęs ne tik kariuomenėje, bet jam buvęs net svarbūs uždaviniai pavesti.

Nėra galimybės čia išnagrinėti visas to pareiškimo aiškias su tiesa prasilenkiančias ar bent įtartinas vietas, bet jau vien paminėti pavyzdžiai rodo, kad pareiškimas, toks, koks jis J. Kedainio perduotas, yra priimtinas labai atsargiai ir kiekvienas jame pasakytas tvirtinimas yra reikalingas patikrinti. Tenka tik apgailestauti, kad toks neceremoningumas su tiesa tapo surištas su buv. Lietuvos prezidento vardu...

(Pabaiga)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraščių

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

(Tęsinys)

“REPRESUOTIEJI” LIETUVOS GYVENTOJAI...

Antanas Vilkaitis

Kai 1941 m. birželio 14-21 dienomis pradėtas didysis lietuvių tautos tremimas, kai tomis siaubingomis dienomis stipriai ginkluoti čekistų bei enkavedistų būriai, dviejų (XI ir III) Raudonųjų Armijų priedangoje, šimtais sunkvežimių zujo miestų ir miestelių gatvėmis, krašto plentais ir laukų vieškeliais, rankiodami numatytas aukas ir jas gabendami į geležinkelio stotis, gal tik laikinai paliekantieji tremiamųjų artimieji ir kiti gyventojai vieni kitiems ir patys sau davė šurpius klausimus:

— Ką visa tai reiškia? Ar čia plataus masto mūsų tautiečių ištremimai, ar masinė krašto evakuacija, ar suėmimai kalinimui ar priverčiamiesiems darbams? Kur ir iš už ką tūkstančiai lietuvių užkaltais langais gyvulinuose vagonuose, be oro ir vandens išvežami?...

Privazuoja prie namo sunkvežimis su 4-6 ginkluotais enkavedistais, bute padaro smulkia krata, ką radę ar neradę, įsako visai šeimai per pusę ar valandą laiko pasiruošti, pasiimti kiek daiktų ir maisto, ir sulti į sunkvežimį, kuris tuoj su suimtaisiais nudumia ir nežinia... Nepateikiama jokių kalbinių ar teisminių bei administracijos organų nutarimų, neduodama jokių paaiškinimų — kodėl ir kur jie vežami?

Paaikškinimų gal galėtų duoti tik tie vyriausiosiais NKVD raidėmis žymimos įstaigos viršininkas žydas Gladkovas ar jo artimiausi bendradarbiai. Tačiau jie tyli, nieko nesako ir visuomenei neskelbia. Pradeda sklisti gandai, esą nepatikimų asmenų evakuavimas į SSSR gilumą, nes reikią apvalyti komunistinės valstybės vakarų pasienį. Tačiau, kodėl gi vežama moterys, seneliai, vaikai, ištisos šeimos net biednuolių, mažamečių ūkininkų ir darbininkų, kurių bolševikai dedasi globėjais? Kodėl išvežamas vykdomas iš karto visame krašte, net toli nuo to “vakarų pasienio”? Gal Sovietų Sąjungos plotų mastu žiūrint visa Lietuva yra pripažinta tokiu “pasieniu”?

Lietuviai šitą NKVD egzekuciją tuojau teisingai ir švelniai pavadino didžiuoju lietuvių tremimu, o išvežamuosius — tremtiniais.

Tiktai žymiai vėliau, plačiai pasklidus žinioms apie tremimus užsieniuose, bolševikų propaganda jau iš Maskvos ėmė skelbti ir aiškinti užsieniečiams, esą buvęs evakuavimas tų lietuvių, latvių ir estų, kurie gera valia panorėję išsikelti į SSSR gilumą, nes jie bijoję palikti savo kraštuose arti Vokietijos sienos, numatydami besitartinantį Sovietų Sąjungos — Vokietijos karą. Kas matė ir žino, kokių žiaurumų buvo vykdomi šie tremimai, kokiomis tremiamųjų ir jų artimųjų aimanomis ir ašaromis jie buvo apgaubti, tam nereikia aiškinti, koks akipėšiškas melas slypi bolševikiškos propagandos tvirtinimuose, kad buvęs tik laisvanorių evakuavimas.

Tremimų metu ir patys bolševikai šitą egzekuciją nelaikė ir nevadino evakuavimu. Į tremiamųjų butus, tuoj po jų išvežimo, lankėsi specialios komisijos, kurios surašinėjo palikto turto aktus. Bolševikai, vengdami nelaiminguosius tremtinius vadinti tremtiniais, juos vadino “represuojamais”. Tenka pripažinti, kad čia buvo surastas tikrai suktas ir gana sąmoningas pavadinimas, nes į “represuojamųjų” sąvoka lengvai įeina ir kalinio, ir tremtinio ar priverstinio, tik ne laisva valia, evakuotųjų sąvokos.

“Represuojamųjų” piliečių likusio turto aktų blankai Vilniuje buvo parašyti rusiškai ir atspausdinti rotatorium, o tekstai mažai raštingų žmonių įrašyti lietuviškai. Pavyzdžiui, akto nr. 4 lietuviškas tekstas yra šitoks:

“Aktas nr. 4.

1941 metų birželio mėn. 19 dieną Vilniaus Miesto Vykdomojo Komiteto Komisija, sąstata — GORFO atstovas drg. Jakaitis Stasys, Gorkomchozo atstovas drg. Milūnas Jonas ir Jonas Stasys, ir Gorkpromtorgo atstovas drg. Tikitin Salomona, padarė surašymą ir įvertinimą turto, kurį paliko iš Vilniaus represuoti j Kazlauskaitė Sofija, Jakūbo dukte, gyvenusi Kankinių g-vė 21 bt. 3.”

Toliau eina pats turto surašymas ir jo įvertinimas, iš kurio matyti, kad beturtė vargšė Kazlauskaitė menka buvo “buržuja”...

Pažymėtina, kad komisijos akte, gale, kaip NKVD patikėtini, pasirašęs ir kompartijos atstovas, kurio parašas neįskaitomas.

Nuostabus bolševikinis išradingumas: tremtinis, kalinys ar evakuotas? Vis tai nelabai bus tikslu ir net nepatogu skelbti. Geriau “represuotasis”, nes šis žodis ir gerai skamba ir kartu daug pasako...

1941 M. IŠTRETŲJŲ IŠ LIETUVOS ASMENŲ TURTO LIKIMAS

K. Pronskus

1941 m. birželio 14-15 d. įvykdytas masinis lietuvių tremimas į tolimas Sovietų Sąjungos sritis palietė vienodai bet kurios socialinės padėties asmenis ir šeimas. Buvo ištremti tūkstančiai pramoninkų, prekybininkų, tarnautojų, ūkininkų, laisvųjų pro-

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

BAMBIZAS IR JO REIKŠMĖ

Šiemet Chicagoje įvykęs Lietuvos ev. reformatų metinis suvažiavimas, arba sinodas (klaidingai rašomas synodas), tarp ko kito yra svarstęs ir kalbos dalykus. Suvažiavimo dalyviams didžiai nepatiko “Lietuvių kalbos vadove” duotoji bambizos reikšmė: tai esąs koliojimosi žodis, ir todėl reikalauja, kad ši klaida, kiršinanti vieną lietuvių tautos dalį prieš kitą, ko greičiausiai būtų atitaisyta (žr. Dirva Nr. 33). Priimtoje rezoliucijoje kartojamos tos pačios mintys, ir net atskiri žodžiai, kuriuos Vadovo redaktoriui teko kiek anksčiau girdėti iš vienos sinodo dalyvės.

Dėl tos rezoliucijos pasakyti na štai kas. “Lietuvių kalbos vadove” bambizas nėra teikiamas kaip specialus plūstamas žodis vienai lietuvių tautos daliai prieš kitą kiršinti: tiek pats plūstamas, tiek vienos tautybės ar religijos kiršinimas prieš kitą yra Vadovui visai svetimas da-

lesijų asmenų ir net darbininkų, kurių reikalų gynėjais bolševikai garsinosi. Visi ištremtieji buvo sumiti ir išvežti netikėtai, staiga ir skubiai.

Dėl skubumo ir staigumo ištremiamieji neturėjo nė mažiausio galimumo pasirūpinti savo turto likimu. Pasiimti daiktų su savimi jie turėjo teisę ne daugiau kaip 100 w. (pagal Sovietų Sąjungos valstybės saugumo liaudies komisaro pavaduotojo valstybės saugumo 3 rango komisaro Serov instrukcijas dėl priestarbinio elemento išvežimo tvarkos str. 5). Nors į 100 kg. ryšulį ne ką galima surišti, bet čekistai ir šia menka teise leido pasinaudoti tik visai nežymiam ištremiamųjų skaičiui. Be to, nebuvo leista ištremiamiesiems savo turtą nei parduoti, nei dovanoti, nei pavesti jį kam nors saugoti.

Ištremiamieji paprasčiausiai buvo priversti palikti nežinia viską, ką turėjo, ir beveik visais atvejais išvykti iš namų taip, kaip buvo čekistų užtikti.

Pastebėtina, kad nei Sovietų Sąjungos Valstybės Saugumo Liaudies Komisariatas, nei vietinis NKVD centras, parengęs smulkias instrukcijas, kaip reikalinga vykdyti ištremiamųjų suėmimą ir išvežimą, dėl ištremiamųjų paliekamo turto globos nedavė iš anksto jokių nurodymų. Tiesa, Serovo instrukcijoje buvo trumpai paminėta, kad ištremimo akcijoje dalyvaujančių partinių organizacijų atstovai privalo sudaryti išvežamųjų asmenų turto sąrašus, prisilaikydami gautųjų nurodymų. Tačiau kokie buvo tie nurodymai, nežinojo nei komunistų partijos apskričių komitetai, nei NKVD apskričių viršininkai, kuriems buvo pavesta instruktuoti operatyvines grupes. Tokių nurodymų nebuvo gauta nei iš Valstybės Saugumo Liaudies Komisariato, nei iš komunistų partijos centro komiteto.

Tačiau pačiose gyventojų tremimo išvakarėse, kai keli operatyvinių grupių viršininkai driso pasiteirauti, kokie gi gali būti dėl išvežamųjų turto nurodymai, komunistų partijos centro komitetas atsigodo. Bet smulkiai apsvaistyti šį reikalą jau nebuvo laiko. Todėl centro komitetas reikalingas direktyvas apmetė apgraibomis, imdamasis skubiausių priemonių apie tai painformuoti apskričių komitetų sekretorius, kuriems informacijos buvo perduotas tik 1941 m. birželio 15 d.

Komunistų partijos apskričių komitetų sekretoriai šias instrukcijas privalėjo perduoti kaip galint greičiau valščių ir miestų vykdomiesiems komitetams ir pirminių organizacijų sekretoriams. Kai kurie vykdomųjų komitetų pirmininkai atitinkamas telefonogramas gavo 1941 m. birželio 15 d., o kai kurie — tik birželio 16 d., taigi tada, kai masinis suėmimas visame krašte buvo jau baigtas.

Telefonogramos miestų ir valščių vykdomiesiems komitetams ir pirminių organizacijų sekretoriams buvo išsiuntinės tokio turinio:

1941 m. birželio 15 d.

Visiems miestų ir valščių vykdomųjų komitetų pirmininkams ir pirminių organizacijų sekretoriams.

Įpareigojame jus asmenine atsakomybė tuoj sutarkyti areštuotųjų ūkius.

1. Visam jų paliktam turtui sustatykite aktus su miestomų ar valkomų ir pirminių organizacijų sekretorių parašais trijuose egzemplioruose. Du egzempliorus neveliau 1941. VI. 16 išsiųskite į LKP(b) apskrities komitetą.

2. Arklius laikinai iki mūsų įsakymo perduokite mašinų — arklių nuomavimo punktams.

3. Raguočius gyvulius, kiaules ir paukščius atiduokite saugoti patikimiems asmenims su ta talyga, kad jie prižiūrėtų galvijus už gaunamą pieną. Jeigu niekas nesutiktų galvijų priimti, juos pristatykite į bendrus punktus, parūpindami žmones jiems saugoti.

4. Laisvas patalpas ir butus iki mūsų atskiros įsakymo užimti draudžiama.

5. Išrinkite gerai patikrintus, patikimus asmenis, kuriems sulig aktu perduokite visą likusį turtą ir pastatus.

6. Įspėjame, kad miestomų ir valkomų pirmininkai, taip pat ir pirminių organizacijų sekretoriai yra už konkrečius asmenis atsakingi. Už viso turto saugojimą ir už negerą jo saugojimą neša kriminalinę atsakomybę.

(Bus daugiau)

lykas. Kaip daugelis kitų plačiai vartojamų lietuvių kalbos žodžių, taip ir bambizas duodamas kaip faktas, o ne koks prasimanymas. Vadove pažymėtosios jo reikšmės yra paimitos iš Lietuvos Mokslo Akademijos išleisto ir J. Balčikonio redaguoto “Lietuvių kalbos žodyno” pirmojo tomo, kuris Vilniuje pasirodė 1941 m., jau bolševikams pasitraukus iš Lietuvos. Šis tomas spaudai buvo paruoštas dar nepriklausomybės laiku, todėl jo tendencingumu negali būti abejojama; tik bolševikai buvo juo nepatenkinti ir buvo galutinai nutarę jį konfiskuoti dėl tariamos priešbolševikinės krypties, visų pirma dėl A. Smetonos raštų citatų vartojimo ir kt.

Štai šitame žodyne (515 psl.) yra duodamos bent šešios bambizos reikšmės: 1. reformatų tikėjimo žmogus, kalvinistas; 2. reformatų tikėjimo kunigas; 3. evangelikų liuteronių kunigas; 4. stabmeldžių kunigas; 5. didžiū

pilvų vaikas (arba kartais suaugęs žmogus), vaikpalaikis, verksnys, netikėlis; 6. pasninkų nelaikytojas.

Daugely Lietuvos vietų bambizas yra vartojamas kalvinistams arba liuteronims vadinti be paniekimo, pvz.: Kelmėje kirkė yra, bet bambizas (reformatų kunigo) nėra (Karklenai, Raseinių aps.); kas aną galėjo suvenčioti — popas ar bambizas? (Skuodas); klebonas parnešino dar nuo Skuodo bambizo (liuteronių kunigo) raštą (Valančiaus raštai) ir kt.

Kadangi reformatai arba liuteronys nelaiko pasninkų, tai iš analogijos daug kur pasninkų nelaikytojai taip pat yra vadinami bambizais, pvz.: kas, ar bambizas esi, kad pėtyčiomis su mėsa valgai?

Bambizas stabmeldžių kunigo reikšmė yra žinomas tik iš M. Valančiaus raštų; iš gyvosios žmonių kalbos jis nepažįstamas.

Kas kita yra bambizas “didžiūpilvis vaikas, verksnys, netikėlis”: jis plačiai yra vartojamas beveik visoje Lietuvoje, pvz.: nevalgyk tiek daug — pasidarysi bambizas (Šimkaičiai, Raseinių aps.); tavo bambizas jau gerai paaugęs (Pabaskas, Ukmergės aps.); aš neisū užu šito bambizo (t. y. didžiūpilvio, Dusetos); ak tu bambizai, ar tau gražu verkt (Pelesa, Lydos aps.) ir t.t.

Pastarosios reikšmės bambizas, be abejonės, yra pačių lietuvių darinys ir neskirtinas nuo bambūzas “pilvūzas, storulis”, bambalas “mažas ir drūtas žmogus, drūčkis”, bamblys “mažas ar paaugęs, paprastai su dideliu pilvu vaikas; žemas, storas žmogus; bambeklis, zirzylas”, bambezas “bambalius”, toliau bambėti “augti, tvirtėti, dar rytis nerangiam, senti”, bimba “nerangus žmogus, nenaudėlis” ir kt. Dėl priesagos -izas plg. kibizas “ryškė, plona, ilga šatrelė”, varlizas “varlys” ir kt.

Bambizas “pilvūzas; verksnys, netikėlis”, būdamas lietuviškos kilmės, visai atsitiktinai savo lytimui yra sutapęs su bambizu, kuris vartojamas ev. reformatui ar liuteroniui vadinti. Bambizas “ev. reformatas; protestantas” yra atsiradęs prieš kelis šimtmečius, pačiame reformacijos šalininkų ir katalikų kovų įkarštyje. Kaip nurodo prof. A. Brueckneris savo etimologiniame lenkų kalbos žodyne (Słownik etymologiczny języka polskiego. Kraków, 1927. 35 psl.), šį žodį apyvarton bus paleidę jėzuitai. Mat, katalikų kumigams žymėti paprastai tuomet raštuose buvo vartojama raidė X, t. t. ks. (ksiądz). Šio garso pradžioje dar buvo pridėta šaknis bomb-, kuri sutinkama lotynų kalbos žodžiuose bombus, bombyx arba lenkų bomba, bombard, bombast ir kt. Iš to atsirado lenkų bombiza, bambiza, o iš lenkų kalbos jau lengvai galėjo atsirasti visų pirma ir liet. bambiza “reformatų kunigas”, pvz.: buvau tyčiom užėjęs prūsų bažny-

V. Skinka postringauja...

Ką rinksim?

Artėjant rinkimams spaudoje vis dažniau pasigirsta balsų kad geriausia būtų į Prezidentus išrinkus moterį. Argumentai paduodami toki: moterys geriau moka taupyti (sumažėtų mokesčiai), moterys yra švelnesnio būdo, nemėgsta smarkauti (būtų išvengta gresiančio karo), pagaliau moteris, kaip šeimos galva, turi daug gražaus patyrimo sumaniai tvarkyti šeimą, todėl ji tinka ir valstybei tvarkyti, kuri faktiškai ir sudėta iš daug daug šeimų.

Projekto “moterį į Prezidentus” autoriai yra išimtinai moterys. Vyrai iki šiol tyli ir sunku pasakyti ką jie galvoja ir ko amžių kovojusiam už moterų teises, atstovė savo įstatymo projektą atsiėmė.

Neseniai vieno vakarų miestelio pareigūnai, po to kai buvo suskaičiuoti rinkimų balsai, buvo lyg perkūno iš giedro dangaus trenkti: į visas miestelio vietas — burmistro, policijos vado, ugniagesių viršininko, teisėjo, mokyklų inspektorius ir t. t. buvo išrinktos moterys, ir kas skaudžiausia — tų pačių pareigūnų žmonos. Ir tik tada vyrai su apgailestavimu prisiminė, kad vietinis moterų klubas buvo išvystęs smarkią priešrinkiminę veiklą, o kai žmonos kasdien po pietų bėgdavo į savo klubo susirinkimus, jie šaipydavosi iš moterų pamėgimo “rinkti pletkus”.

Po rinkimų pasirodė kad vyrų nuėjo balsuoti tik 14%, o moterų 75% ir, aišku, visos iš anksto susitarusios.

Tokiose sąlygose sunku būtų laimėti net šventajam, o reikia pasakyti, kad to miestelio vyrai, kaip ir dauguma vyrų, nebuvo

nei šventi, nei sugebėjo žmonas darbai įtikinti, kad jie savo pareigas atlieka neblogiau už kitus.

Viename Naujosios Anglijos mieste jau arti šimto meto vyrai moka po du dolerių per metus vadinamą “balsavimo mokesčių”. Moterys jau seniai išsikovojo teisę balsuoti, bet tą mokesčių ir joms uždėti miesto valdybos vyreliai dar ir šiandien nedrįsta. O valstybės atstovų rūmuose viena narė įnešė įstatymo projektą, kad vyrams būtų uždrausta laikyti grožio salonus, nes vyrai apie plaukų šukuoseną ir manikiūrą menka išmano. Ir tik atsistojus gelbėti vyrus vienam drąsuoliui, visą amžių kovojusiam už moterų teises, atstovė savo įstatymo projektą atsiėmė.

Tad nereikia manyti, jog tik vyrai tinka į valdžią. Moterys irgi gražiai pasireiškia ir kartais susilaukia gražių vaisių. Tik jos turi nesimesti į politiką ir bendrai į partinę veiklą, kol jaunos, nesusitupėję ir prieš ištekanč. Pavyzdin, Polikronija, įsikarščiavusi po pamokslo, įstojo į katalikų partiją, vėliau perėjo į socialistų, paskui metėsi vėl į dešinę, paskui vėl į kairę, o paskui pagimdė labai gražų bebūką ir dabar darbuojasi toliau kaip progresyvi, o murzinas beibukas laksto po gatvę ir gauda karvelius.

Taigi, jeigu jau nutarsime rinkti moterį — tai tik nejaunesnę kaip 70 metų (iki tiek dar moteris skaitosi jauna) ir rimtą, kuri yra virš partijų ir nesi-mėto į šalis

cion — girdėjau, kaip bambizos pamokslą sakė (šventas, Seinų aps.). Ilgainiui šalia bambizos kitose tarmėse susidarė bambizas, kurio priesaga -izas yra įprastesnė vyrišakai giminei žymėti.

Pat pradžioje bambizas, be abejonės, yra buvęs daugiau niekinamosios reikšmės — buvo pravarde vartojamas įvairiatikių sąspyruiose; iš dalies niekinamųjų bambizo “kalvinisto” reikšmė yra išlikusi ir kai kuriose lietuvių tarmėse. Bet, kaip jau pastebėta, daug kur tas panietas yra atsiradęs prieš kelis šimtus metų, pačiame reformacijos šalininkų ir katalikų kovų įkarštyje. Kaip nurodo prof. A. Brueckneris savo etimologiniame lenkų kalbos žodyne (Słownik etymologiczny języka polskiego. Kraków, 1927. 35 psl.), šį žodį apyvarton bus paleidę jėzuitai. Mat, katalikų kumigams žymėti paprastai tuomet raštuose buvo vartojama raidė X, t. t. ks. (ksiądz). Šio garso pradžioje dar buvo pridėta šaknis bomb-, kuri sutinkama lotynų kalbos žodžiuose bombus, bombyx arba lenkų bomba, bombard, bombast ir kt. Iš to atsirado lenkų bombiza, bambiza, o iš lenkų kalbos jau lengvai galėjo atsirasti visų pirma ir liet. bambiza “reformatų kunigas”, pvz.: buvau tyčiom užėjęs prūsų bažny-

liklą ir korektūra. Dėl tos tad priežasties nebuvo pažymėta, kad bambizas iš dalies turi dar ir niekinamosios reikšmės. Apie plūdimą (koliojimą) arba kiršinimą, vartojant šį žodį, negali būti nei kalbos. Jeigu sinodo atstovė ir apskritai visas sinodas būtų buvę bent kiek akylesni, tai norėdami “Lietuvių kalbos vadove” būtų radę ir kitoknesnių pavadinimų, pvz.: evangelikas “reformacijos šalininkas, kuris krikščionybę remia tik viena evangelija”, kalvinas arba kalvinistas “Kalvino sekėjas”, liuteras “protestantas (bendrą prasme)”, liuteronas “liuterio tikėjimo išpažinėjas”, protestantas “protestantizmo sekėjas” ir kt.

Pagaliau “Lietuvių kalbos vadovas” yra ne tik norminamoji knyga, bet iš dalies ir faktinė medžiagos šaltinis: jame duodama nemaža žodžių, kurie specialiais, techniniais, terminais gal ir nebus vartojami. Pvz. bambizo lig šiol dar niekas nėra siūlęs tokiu terminu; jo iš tikrųjų bendrinei kalbai nesiūlo ir Vadovas. Tačiau niekas negalės uždrausti, kad tas pat bambizas negalėtų būti vartojamas pvz. būties vaizduojamojoje kalboje ir kt.; čia kokių nors receptų, kanonų ar protesto rezoliucijų nevisados bus galima apibrėžti jo reikšmės apimtį ar atspalvį.

Artėja lietuviams svarbi sukaktis

Paminėkime Dr. Jono Basanavičiaus 25 metų mirties sukaktį

Netrukus sueis 25 metai kaip mirė dr. Jonas Basanavičius, "Aušros" ir Lietuvių Mokslo Draugijos kurėjas, didysis tėvynės Lietuvos mylėtojas, kėlėjas lietuvių tautos iš mirties patalo, jos gydytojas, švietėjas. Kiekvienas kultūringas lietuvis žino, kad dr. Jonas Basanavičius jaunystės dienose pradėjo rūpintis lietuvių tautos išgelbėjimu nuo pražūties — nuo nutautėjimo, kad jis pašventė visą savo gyvenimą savo tėvynės Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei. Jis atidavė Lietuvii Tautai viską, ką jis savyje turėjo — savo rūpesčius, turtą, darbą ir gerovę.

Dr. Jonas Basanavičius buvo ne tik didžio mokslo, aukštos kultūros žmogus, didysis patriotas Lietuvos, humanistas, bet ir valstybininkas bei kultūrininkas, jam lygių nebuvo per šimtmečius ir dabar nėra mūsų tautoje. Nuo savo jaunystės dienų — studentijos laikų jis pradėjo rūpintis ir dirbti mūsų tautos žmonių gerovei, jų spaudos laisvės ir Lietuvos nepriklausomybės tikslams. A. a. dr. Jonas Basanavičius pašventė visą savo gyvenimą lietuviams, tėvynei Lietuvai.

Kaip Jonas Basanavičius atėjo į mūsų pasaulį — (gimė Ožkabaliuose, Bartininkų vals., Vilkaviškio apskrityje), visa Lietuva buvo labai tamši, pasyvi, žymiai nutautėjusi, galima sakyti, gulėjo mirties patale.

Dr. Jonas Basanavičius, dar studentu bebūdamas, pasiryžo atlietuvininti nutautėjusią lietuviškąją inteligentiją, atgaivinti lietuvių tautą slavų bei germanų pavergtą ir marinamą.

Apsisąrnavęs mokslu, drąsa ir viltimi pasiekti tikslą, šis mūsų dvasios milžinas pradėjo savo misijos darbus. Jis, susitarsęs su mažalietuvių vadais, užsienyje būdamas, įkuria "Aušrą", paleidžia į pasaulio lietuvių pirmąjį savo manifestą, pirmuosius "Aušros" lapus ir skelbia pasauliui lietuvių tautos prisikėlimą iš mirties patalo.

Atlietuvinintas dr. V. Kudirka, sekdamas jo pėdomis įkuria "Varpą", kuris skambino visai Lietuvai ir užsienio lietuviams apie Basanavičiaus pažadintąją Lietuvą, tapo ryškiausiais dr. Basanavičiaus idėjos rėmėjais ir talkininkais kovoję dėl lietuviškos spaudos laisvės. Dr. Danielius Alseika sako: "Atgijusios mūsų tautos istorijoje yra dvi ryškiausios ir svarbiausios istorinės datos — 1883 ir 1918 metų. Dr. J. Basanavičiaus įkurtos "Aušros" data ir jo pirmojo pasirašymo po deklaracijos aktu paskelbusiu Lietuvos nepriklausomybę 1918 m."

Dr. D. Alseika, kuris iki jau po velėna, artimas dr. J. Basanavičiaus bičiulis ir bendradarbis, toliau sako: "Basanavičius pirmasis pradėjo plėsti lietuviškus dirvonus apžėlusius slaviskomis usnėmis, jis praskynė lietuvių kelius į laisvę ir nepriklausomybę."

Rapolas Mackevičius rašydamas apie šį mūsų didžialietuvį, dr. Joną Basanavičių, ir jo pusamžio darbus bei nuopelnus Lietuvai, sako, kad Basanavičius

buvo didysai dvasios milžinas! Didžiausias tėvynės mylėtojas ir daugiausia jos išvadavimui dirbęs lietuvis. Tokio sūnaus Lietuva neturėjo nuo anų senovės laikų ligi dabarties ir dabar neturi kokių buvo dr. Jonas Basanavičius.

Tikrai, dr. Jonas Basanavičius netikėtai atlietuvinio nutautėjusius visuomenės vadus, prikėlė lietuvių iš letargo, davė jiems tautinę sąmonę ir stipriną jūų tautinę dvasią, ruošė lietuvių į laimingesnę ir šviesesnę ateitį, bet ir j nepriklausomybę, jis padėjo pagrindus atstatomai nepriklausomai Lietuvos valstybei įkurdamas Lietuvos Tarybą ir jos priešakyje pastatydamas savo artimą, lygiai daug žadėjusį mūsų tautai vyrą, Antaną Smetoną vadovauti Lietuvos Tarybai. Antanas Smetona, buvęs nuolatinis LMD narys, kartu su dr. Basanavičium dirbęs ir vadovavęs Lietuvos kultūrinimui, tapo artimiausiu Basanavičiaus draugas ir pirmasis Lietuvos Respublikos Prezidentas. Smetonai teko pavaduoti į pasenusį ir sveikatos prislėgtą dr. Basanavičių.

Ateinančių metų vasario 16 d., sukaks lygiai 25 metai, kaip dr. J. Basanavičius amžinai užmerkė savo akis Vilniuje 6:50 val. vakare, 1927 m. Buvo iškilmingai palaidotas Rasų kapuose. Teko man laimė 1935 m. aplankyti jo kapą ir išlieti gailią ašarą prie šio mūsų didžialietuvio kapo. Turėjau progą aplankyti LMD biblioteką mano bičiulių, a. a. dr. D. Alseikos, dr. Šlapelio ir kitų vilniečių lydimas, kur susipažinau su kun. Čibiru, LMD bibliotekoje sėdinčiu Basanavičiaus krėslu ir dirbančiu Basanavičiaus nebaigtus darbus. Šie vilniečiai, visuomenės vadai, aiškino man, kaip dr. Basanavičius dažnai jiems prisiminavo Amerikos lietuvių, kaip jis gerėjosi jų meile tėvynei, parama Liet.

1000 Skaitytojų!

Dirva skelbia antrą talką,

tikslu įtraukti į Dirvos skaitytojų šeimą dar vieną tūkstantį skaitytojų, kurie lig šiol neprenumeruoja Dirvos greičiausiai tik dėl to, kad nesutiko tinkamos progos jai užsisakyti. Sudarykime jiems tą progą!

Nuo 1951 metų rugpjūčio 15 dienos iki 1951 metų gruodžio 1 dienos yra šios talkos darbo laikas.

Talkininkai kviečiami Dirvos atstovai ir visi kiti jos bendraminčiai.

Talkos pabaigtuvėms šį kartą skiriamos šešios premijos: trys platintojams ir trys skaitytojams, kurios bus išmokėtos, jei per talkos laiką bus įvykdyta bent pusė numatyto plano.

Pirmosios premijos — po 50 dolerių, antrosios — po 30 dolerių ir trečiosios — po 20 dolerių.

Skaitytojams premijos bus paskirtos laimėjimo būdu. Kiekvienas naujas skaitytojas, užsiprenumeravęs Dirvą talkos laikotarpyje, gaus eilės numerį, duodantį teisę dalyvauti premijos laimėjime. Teisė į pilną premiją priklausys užsimokėjusiems už metus. Užsimokėjusieji už metų dalį, turės teisę tik į atitinkamą laimėtos premijos dalį (dalinsis premiją su kuo nors kitu, laimėjusiu kitą tos premijos dalį).

Platintojams premijos bus skiriamos tiems, kurie bus surinkę daugiausia taškų. Metinė prenumerata — 4 taškai, (kiekvienas metų ketvirtis po 1 tašką). Jei į vieną premiją konkuruotų du ar daugiau po vieną tašką skaičiuojančių platintojų, toji premija tarp jų būtų skiriama laimėjimo būdu. Nelaimėjęs augštesnės premijos toks platintojas normalia tvarka dalyvautų varžybose su kitais dėl mažesnės premijos.

Mokslo Draugijai ir kovai dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Todėl jaučiu pareigą atsišaukti į amerikiečius lietuvių, kviešti ir prašyti juos minėti 25-tąją dr. Jono Basanavičiaus mirties sukaktį. Prašau visų mūsų organizacijų, spaudos organų vadų, kolonijų veikėjų ir visuomenę dabar pradėti rengtis, kurti minėjimo rengimo komitetus, ruošti iškilmingai ir kultūringai su akademijomis paminėti ir pagerbti dr. Joną Basanavičių, didįjį tėvynės mylėtoją ir mokslininką, kūrėją istorinės "Aušros", Liet. Mokslo Draugijos, mūsų tautos patriarką.

Minėdami šią sukaktį ir peržvelgdami dr. Basanavičiaus nuopelnus mūsų tautai, pasisėmę naujos energijos ir sustiprinsime lietuvišką idėją, savo tautinę dvasią bei sąmonę, būsimame tauresni, ryžtingesni kovoję dėl mūsų tautos laisvės. Basanavičius — neišsemiamas inspiracijos ir lietuviškumo šaltinis; iš jo gyvenimo ir didžiųjų darbų tarsi iš didžiojo fontano trykšta lietuviškoji idėja ir melė mūsų tėvynei Lietuvai. Lai jo gyvenimas ir darbai būna pavyzdžiu mums pasilikusiems ir mūsų jaunajai kartai.

Walter M. Chase,

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

Keistoka moralė

Dirvos 33-me numeryje buvo įdėtas A. S. Trečioko straipsnis, kuriame tarp kitų dalykų buvo pasakyta, jog yra nusiskundimų, "kad Amerikos Lietuvių Taryba, daugiau kaip dešimtį metų rinkosi aukas Lietuvos laisvinimo reikalams, dar niekad nėra davusi tinkamos apyskaitos."

Ten pat buvo pasakyta, kad ir ALT išdo globėjai neturi galimybių tinkamai patikrinti tas apyskaitas, o jų pranešimai Tarybos suvažiavimuose dažniausiai esą buvę "nepilni arba neaiškūs, su įvairiais pasiteisinimais."

A. S. Trečiokas tai rašė, atsiliepdamas į kvietimą pasisakyti skaitytojus aukų rinkimo klausimu, kurį buvo iškėlęs K. S. Karpus. Vadinas, tai yra skaitytojo nuomonė, kuriai Dirvoje buvo duota vietos. Be to, A. S. Trečiokas pats yra vienas iš ALT išdo globėjų, taigi, jeigu jis kalba apie tų globėjų veikimo sąlygas, tai, turbūt, iš savo patyrimo žinodamas, kaip yra.

Draugas rugpjūčio 21 dienos numeryje paėmė šį klausimą visai iš kito šono (kaip jau nekartą yra daręs, kai nori nukreipti dėmesį nuo kalbamo klausimo kita linkme). Jis kelia redaktorių kolegiskumo klausimą. Esą, nekomunistinių laikraščių redaktoriai visi turėtų būti kolegiskos (kitai patariant, bičiuliškai) santykių vienos srities darbininkai, taigi Dirvos redaktoriai, kuris tarp ko kita yra dar ir AL Tarybos narys, (o Draugo, Naujienų bei Sendoros redaktoriai Tarybos Vykdomojo Komiteto nariai), jokių būdu neturėtų dėti į laikraštį tokių straipsnių, kaip A. S. Trečioko...

Kitais žodžiais tariant, moralė čia atrodo štai kokia: tu esi varnas, ir mes varnai, dar truputiuką didesni varnai, nes esam Vykdomajam Komitete, tai atmint, kad varnas varnui akies nekerta!

Teisybė, toks priežodis lietuvių tautosakoje yra. Bet kai šis priežodis sakomas, tai paprastai ne kaip patarimas šitaip elgtis, o priešingai — kaip apgalvestavimas, jog taip yra. Tas priežodis reiškia, kad štai pagal teisybę blogas reiškinys turėtų būti pašalintas, bet ką gi padarysi, kad tie, nuo kurių tatau pareina, tarp savęs draugauja ir nusizengusiam nemalonumo nedarys... Draugas tačiau reikalauja laikytis kitokios moralės: moralės tų, kurie draugiškumo, kolegiskumo vardan viską pridenčia, nutyli, užglosto ir net pateisina...

Ar šitokios rūšies bičiulystė yra kolegiskumas be kabučių? Greičiau tai būtų jau nemoralus samokslas, galis siekti net iki malversacijų nuslėpimo. Nemačiau, kad Draugas iš tikrųjų to siekia, bet man atrodo, kad tokią "kolegiskumo" teoriją, kokia jo išdėstyta, yra kaip tik tokia linkme einanti teorija.

Pagal Draugą išeity, kad A. S. Trečiokas parašė neteisybę. Bet iš tikrųjų jokio prasimanyimo, net jokio "akies kirtimo" tenai nebuvo, o buvo tik pamatytas, labai plačiai visuomenėje juntamas pageidavimas, kad AL Tarybos atskaitomybė

būtų nors kiek daugiau įtikinanti, negu ji yra dabar.

Imkime tą atskaitomybę, kuri buvo patiekta pereitą rudenį įvykusiame AL Tarybos suvažiavime. Buvo paduota visa eilė skaičių, kiek kurį mėnesį buvo surinkta, kiek kurį mėnesį išleista. Bet juk tai ne apyskaita, o tik statistika.

Panašesnis į apyskaitą buvo pranešimas, kuriame buvo pasakyta, kad per 13 mėnesių parybų buvo turėta tiek ir tiek, o išleista: 1. Sekretoriui tiek, 2. Informacijos centrui tiek, 3. Vliko paramai tiek, 4. Kitiems reikalams tiek, 5. Liko tiek.

Be ir tai nėra tikra to žodžio prasme apyskaita. Nes kyla klausimas: ką sekretoriatas darė už tuos pinigus, kuriuos jis išleido; ką darė Informacijos Centras; kas buvo tie kiti reikalai, kuriems išleista beveik tiek pat, kiek ir Vliko paramai, ir net daugiau, negu Vliko parama, jei tuos kitus reikalus suvedė su sekretoriato išlaidomis.

Į tuos klausimus išdinininkas davė kiek paaiškinimų, bendrais posakiais paminėdamas, koki yra tie kiti reikalai, bet ir tie paaiškinimai, žinoma, negali būti laikomi apyskaita, o tik apgrabiniais prasaritais.

Tada aš pats paprašiau išdo globėjus atsakyti visiems Tarybos nariams girdint, ar jie, išdo globėjai, tikrino tų kitų reikalų ir apskritai visų išlaidų tikslingumą bei jų dydžio pateisinamumą, ir ar jie mano, kad visos išlaidos buvo padarytos esant tikram reikalui, numatant naudą Tarybos uždavinių vykdyme, ir ar tų išlaidų dydis neperžengė būtinumo ribų.

Prašant atsakyti į tą klausimą, buvo pabrėžta, kad, jeigu jau Vykd. Komitetas nelaiko esant galima duoti platesnę apyskaitą, iš kurios būtų galima spręsti ne tik apie išlaidų dydį, bet ir jų tikslingumą, tai tegul mums bent išdo globėjai paliudys, jog jie visa tai patikrino ir nai kalba. Tai liečia ne tik Tarybą, bet taip pat ir Vliką ir net Lietuvos pasiuntinybes. Niekas nereikalauja skelbti neskelbtinus dalykus, bet daugumas mano, jog visuose tuose organuose turėtų būti vienu ar kitu būdu sutvarkyta išlaidų kontrolė ne tik formalumų, bet ir tikslingumo atžvilgiu.

Draugo iškeltas "kolegiskumo" klausimas versta verčia iškelti ir kitą žmonėse populiarią ar jos patvirtintą Vykdomojo Komiteto nutarimais. Išdo globėjai pabrėžė tokį "svarbų" faktą, kad pas išdinininką yra 50 centų daugiau, negu pagal esančius dokumentus turėtų būti (!), bet ar tiems kitiems reikalams būtina reikėjo tiek išleisti, ar mažiau ar daugiau, atrodė, kad išdo globėjai nuomonės neturi.

Štai čia ir yra tas trūkumas, apie kurį kalba A. S. Trečiokas. Apie šį trūkumą žmonės dažnums užtikrina, kad ir tikslingumo atžvilgiu viskas tvarkio, o mes jų pareiškimu pasitikėsime.

Išdo globėjų vardu duotas dr. Viniko atsakymas buvo neryškus, netvirtas ir daugiau formalistiškas. Iš to atsakymo galėjai

susidaryti išvadą, kad išdo globėjai žiūrėjo, ar išlaidos formaliai paliudytos dokumentais (sąskaitomis, pakvitavimais) ir klausimą: ar gerai, kad ALT Vykdomasis Komitetas sudarytas beveik vien iš redaktorių?

Jei ligi šiol tas klausimas dar neatrodė toks aktualus, tai dabar, kada ALT pirmininko redaguojamas laikraštis pareikalavo "kolegiskos" cenzūros kiekvienam užsiminimui apie ALT veikimą, jis iškyla visu griežtumu. Vadinas, "personalinės unijos" keliu ALT Vykdomasis Komitetas sutapdinamas su spauda, visų pirma su trimis laikraščiais, kurių redaktoriai jau yra Vykd. Komitete, o toliau "kolegiskumo" ("varnas varnui akies nekerta") principu — ir su visa kita spauda. Atrodo, kad stengiamasi uždaryti visuomenę durys į spaudą, jei ji nori pasakyti tenai nors ir menkiausią, bet Vykd. Komiteto nariams nepatinkamą pastabą dėl ALT veikimo.

Gerbiame, visuomenė, atrodo, su tuo sutikti neporės. Redaktoriai, žinoma, gali susitarti taip "kolegiškai" elgtis, bet rezultatas bus ištisų toks, kad visuomenė liks kurčia į Vykd.

Ar pažįsti šį kraštą?

Šiame skyriuje skaitytojai ras įvairius duomenis apie Jungtines Amerikos Valstybes — kraštą ir žmones. Manome, kad kiekvienam iš mūsų — ir senam JAV gyventojui ir naujam atvykėliui iš Europos — bus pravartu patirti, kas gi toji Amerika, kaip ji valdosi, kiek joje gyventojų, kokio dydžio jos kalnai bei dangoraižiai, kokios ligos persekioja gyventojus, kokie laimėjimai įvairiose gyvenimo srityse ir t. t. Skyrius šiandien pradedamas duomenimis apie JAV vyriausybę ir kai kuriomis žiniomis iš JAV geografijos.

JAV Prezidentas — Harry S. Truman, gimęs ūkyje Missouri valstybėje, 1884 m. gegužės 8 d. Prezidento pareigas perėmė 1945 m. mirus F. D. Rooseveltui. Truman — 32-sis JAV prezidentas. Šiuo metu vice-prezidentu yra Alben W. Barkley (77 m. amž.).

Vyriausybė — vykdomąją valdžią — atstovauja 9 departamentai (Europoje — ministerijos): valstybės — state — jis vykdo tarptautinius JAV santykius, išdo (tautos finansų reikalai), gynybos, teisingumo, pašto, vidaus reikalų, žemės ūkio, prekybos ir darbo.

Anksčiau buvo: karo ir laivybos dep-tai — jų uždaviniai 1947 m. perleisti gynybos dep-tui; prekybos ir darbo dep-tų 1947 m. išskirti į paskirus dep-tus.

Baltieji Rūmai — oficialiai JAV prezidento rezidencija yra Vašingtone, D. C., Pennsylvania Avenue. Plotas — 16 akrų. Kertinis akmuo pastatytas 1792 m. spalio 13 d., o pirmuoju gyventoju buvo prezidentas John Adams (1800 m. lapkr. m.). Rūmai britų buvo sudeginoti 1814 m. Vėliau jie keletą kartų buvo remontuojami. 1948 m. B. Rūmai uždrausta lankyti pašaliniam — bijota jų sugri-

Komiteto bei redaktorių atsišaukimus...

Kad tokia pagunda sudaryti "kolegišką cenzūrą" išnyktų, ir kyla klausimas, ar nebūtų geriau, jei artimiausia proga atitinkamos grupės, deleguojančios savo atstovus į Tarybą, ir į patį Vykdomąjį Komitetą parinktų kitus asmenis, ne redaktorius, kurie ir taip jau pereitame suvažiavime nusiskundė, kad per 10 metų labai pavargę, kad labai neturi laiko ir t. t. Žinoma, laiko visi per daug neturi. Bet toks pakeitimas atpalaidotų nuo asmeninės unijos su Vykd. Komitetu dar tris laikraščius, jų tarpe du dienraščius, kurie galgi patys pasijustų laisvesni reikšti visuomenės ar bent savo atstovaujamų grupių nuomones dėl Tarybos veiklos.

Kolegiškumas ir lietuvių vienybė dėl to nesugrius, jei laikraščiai savo kritiškias pastabas ir pageidavimus reikš vadovaujamiesiems sveiku protu ir gera valia. Tos pastabos, iš tikrųjų, juk siekia ar bent turi siekti ne kam nors "akį iškirsti", bet nurodyti trūkumus ir paskatinti juos pašalinti.

V. Rastenis

Naujas žodynas

V. Pėteraičio

"Mažasis lietuviškai - angliskasis žodynas"

Kaina \$2.00.

vimo. Šiuo metu Rūmuose yra per 77 kamb. Prezidentas su šeima gyvena 2 augšte, o pirmasis augštas skirtas oficialiesiems priėmimams. Labiausiai žinomas yra vad. Rytų kambarys.

JAV Kongresas — jį sudaro Senatas ir Atstovų Rūmai. Šiuo metu dirba 82-sis Kongresas. Į Senatą išrinkti 49 demokratų ir 47 respublikonai (daugumai reikia 49 senatorių), o į Atstovų Rūmus — 235 demokratų, 199 respublikonai ir 1 nepriklausomųjų atstovas. Rūmuose daugumai sudaryti reikiama 218 atstovų.

Į Senatą renkami po 2 senatorių nuo kiekvienos valstybės (48x2=96), o į Atstovų Rūmus — atitinkamai paskiros valstybės dydžio.

Kiek geografinių duomenų

Aukščiausia vieta — Whitney kalnas, Kalifornijos valst. — 14,495 pėdos.

Žemiausias — iškilimas — Death Valley (Mirties slėnis), Kalif. 280 pėdų žemiau jūros paviršiaus. Jie abu yra vienas nuo kito atstu 86 m.

Didžiausias atstumas — Cape Flattery, Washington valst., ligi pietinio Floridos iškyšulio — 2,835 mylios.

Šiaurėje JAV sienos susiduria su Kanada ir Didžiaisiais Ežerais (Great Lakes), pietuose — su Meksikos įlanka ir Meksikos valstybe, rytuose — su Atlanto vandenyno pakraščiais ir vakaruose — su Ramiojo vandenyno (Pacific) pakraščiais. JAV sienų bendras ilgis — 17,939 mylios.

Parėngė V. Al.

Reikia ugdyti darbštumą

Žmogus žmogui, darbas darbai nelygu. Sveiko žmogaus raumenys ir smegenys darbo reikalingi. Nuobodus, įkyrus, viršnorminis, mechaniškas darbas kenkia sveikatai, bet pritaikytas ir įvairus darbas visapusiškai išvysto kūno ir dvasios jėgas. Vidujinis džiaugsmas, didis pasitenkinimas plūsta iš gerai atlikto darbo.

Garsusis Nobelio premijos laureatas Hendrik de Man prieš puslapių knygą: "Der Kampf um die Arbeitsfreude", kurioje plačiai išvysto klausimą, kaip per darbą iškovoti džiaugsmą. Džiaugsmas tampa, tarytum, vyriausiu žmogaus užmokesniu ir siekiamuoju tikslu.

Labai svarbu, kad žmonija mokėtų suprasti ir įvertinti tajį didį kovos ir pasiryžimo momentą, tajį susikaupimą savyje, kada mes per ilgesnį laiką besidarbuodami išvystame savo pastangų vaisius. Kada mes per darbą ką nors kuriame, mūsų vertė labiausiai iškyla, savygarbos jausmas įsigali sieloje.

Daugelis mūsų praktiškai įsitikinome, kad Vokietijoje darbtumas tapo meniškuoju pasididžiavimu ir išugdė tautos garbę. Tikrai sakant, tautos turtas ir glūdi tautos darbštume. Priskeliantįjį Lietuvoj mūsų tautinės pedagogikos pastangos visu intensyvu turėtų būti nukreiptos į sistemingo darbtumo ugdymą tautoje. Ne romantiškos svajonės, ne teorinės žinios, bet sistemingai išlavinti darbtūs piliečiai užtikrins tautos ateitį.

Porevoliucinė nuotaika, skaudūs ilgo karo pėdsakai labai mums pakenkė. Turtų sunykimas ir jų netekimas, pinigų nuvertinimas, neįvertintas rytojū išmušė žmones iš gyvenimo ritmo. Visi iš gyvenimo daugiau tikėjimės, negu galėjome gauti.

Nepaslapstis, kad anarchijos pradai, valdžios negerbimas buvo įsigalėjęs ir mūsų tautoje nepriklausomybės laikais. Pažadai suvilioti darbininkai ir bienuomenė laukė laukė geresnių dienų, kada beveik, nieko nedirbant galės jie gerai gyventi. Deja, svajonės ir pažadai tik pasakose ir sapnuose teįmanomi. O realusis gyvenimas geresnę ateitį suteikia tik darbščiam ir sąžiningam žmogui.

Tik 16 val. darbas per parą ir pasiryžimas E d i s o n u i leido tiek išradimų padaryti ir nemirtingojo vardą įgyti. Turtingiausias Amerikoje automobilių karalius F o r d a s savo išleisto didokio knygelė, pataria, kaip gyvenimą tvarkyti ir kaip prastelti. Jis papasakoja, kad jis labai daug vargo ir dirbo ir tik per išvermingą darbą — sako jisai — jūs tegalite sau geresnę ateitį praskinti.

I prieškarinius dvarponius ir suirusius rusų biokratų įsižiūrėję, mes šiandien mėginame juos nevykusiai pozuoti. Tuo tarpu Vakarų Europos pažanga glūdi darbštume. Intelligentijos koplačiausia kūryba, technikos pažanga, išradimai, gausi literatūra, o taip pat ir darbininkų išsivysimas bei darbo pamėgimas jiems teikia garbę.

Tautos darbštumas — svarbiausias turtas — amžiasis noks-

ta. Tai ne nuotaikos padaras, bet įsigalėjusios tautoje sistemos išvada, todėl nuo mažens sistemingai turime jaunas kartas treniruoti darbštume. Visada turi rūpėti, kiek kiekvienam būtų su-
rastas darbas ir kad tas darbas būtų gerai atliktas.

Anglijoje ir Amerikoje naujausioji auklėjimo sistema stengiasi jaunimui ne teorinėmis žiniomis galvą prikimšti, o praktiškai derinti su žiniomis, su auklėtinio ateitimi.

Auklėjant jaunomene, ne tiek svarbu teorinis aiškinimas, kiek jų pačių patyrimas ir pa-

vyzdys. Amerikinė sistema tuo įpagalėjusios tautoje sistemos išvada, todėl nuo mažens sistemingai turime jaunas kartas treniruoti darbštume. Visada turi rūpėti, kiek kiekvienam būtų su-
rastas darbas ir kad tas darbas būtų gerai atliktas.

Taigi tik darbo tinkamas pasirinkimas, gabumams pritaikymas tegali duoti pasisekimą ir gyvenimo džiaugsmą. O tuo pačiu ir geresnę ateitį.

Jonas Miškinis

Kviečia į tautinio meno parodą

Kovoje dėl Lietuvos laisvės ir lietuvių išlaikymo mūsų tautinio meno parodos yra stiprus ginklas, kuris dar nėra tinkamai išnaudotas. Lietuvių tautos kūrybinių galių atskleidimas ir jos sukurtų vertybių pavaizdavimas suburia mums naujus draugus plačiose kitatačių gyventojų masėse ir atveria akis tiems iš mūsų, kurie dažniausiai dėl savęs neįvertinimo neriasi iš kailio. Gaila, kad Didžioji dalis paroda neįstengė prasiskinti platinio kelio į kitas lietuvių kolonijas.

Šiomet ruošiamoji lietuvių tautinio meno paroda Broctone, Mass. atliks didelį uždavinį mūsų pagrindinių tikslų siekime, nes kiekvienos parodos pasisekimui reikalingi du elementai joje yra užtikrinti.

Nei parodos lygis, nei lankytojų sutraukimas nekelia jokių rūpesčių ir abejonių. Dail. A. Tamošaitienės dalyvavimas parodoje su savo meno dirbiniais laidoja parodos aukštą lygį, įvairumą, o taip pat patraukimą ar net paveržimą kiekvieno, kuris mes akį į mūsų liaudies kūrybos geriausios žinovės ir atstovės. O aplinkybė, kad paroda vyksta Lietuvių bazuose, Brockton Fair plote ir laiku, nulemia gausų lankytojų skaičių, kuris išreiškiamas ne tūkstančiais, bet šimtais tūkstančių.

Ankstesnes tos rūšies parodos, kurios ruošiamos jau daugiau kaip dešimt metų, lietuviai aiškiai išsiskirdavo iš kitų tautybų parodų, pralenkdami jas ne tiek eksponatų gausumu, kiek jų originalumu, skoningumu ir paprastumu, išreikščiančiu mūsų tautos įgimtą kūrybingumą, gaivališką veržlumą, grožio pamėgimą, formų įvairumą. O j tas parodas būdavo sunašami atsitiktiniai eksponatai, neapimę visų mūsų plataus liaudies meno šakų, kartais net nepajėgią išreikšti viso mūsų tautinio meno grožio. Todėl nuo rugsėjo 8 d. ligi rugsėjo 15 d. ruošiamoji paroda dar didesniu kontrastu atsimuš į kitų tautybų parodas, nes joje bus ne tik daugiau planingumo, tinkamo eksponatų parinkimo, būdingų mūsų tautinio meno rūšių išryškino, bet ir bendro parodos meninio apipavidalinimo.

Dail. A. Tamošaitienė atvažiuoja į parodą iš Kanados su savo staklėmis ir įvairiais darbais, kaip kilimais, tautiniai moterų drabužiai, pirštinės, megz-

tukai, kaklaryšiai, juostos ir t.t. Staklėmis ji pavaizduos, kaip audžiami tie dalykai, kurie parodoje išstatyti. Šiam darbiui, kaip ir bendram parodos įrengimui ji turės gana dėkingas sąlygas, nes jos žinioje bus visa bazuose, kuri pastatyta 1937 m. specialiai parodos reikalam, o pernai ir šiemet gražiai nudažyta iš vidaus ir oro, stengiantis priartinti jos išvaizdą tipiskam Lietuvos ūkininko namui.

Nehibetotina daugiausia susidomėjimo susilauks dail. A. Tamošaitienės kilimai ir tautiniai moterų drabužiai. Šiose srityse ji ryškiausiai pasirodo savo gabumais, technika ir kūrybiniais polėkais. Tiek kilimai, tiek tautiniai drabužiai, tai atskiri meno kūriniai, kuriuose nesikartoja nei kompozicija, nei spalvos, nei jų suderinimas.

Šalia eilės tautinių drabužių pavyzdžių parodoje bus bent keli kilimai, kurių idomias: "Eglė, žalciai karalienė" ir "Karaliaus Mindaugo krikštas." Apie tuos ir kitus dailininkės sukurtus kilimus Juozas Akstinas rašo: "Čia, kaip gaivalinga kurianti srovė užlieja lietuviškos kūrėjos širdį gimtųjų laukų dainos, mamos pasakos, kurias menininkė siūlas prie siūlo jaudina į lietuvišką kilimą. Ir tai nėra tik tuščia maniera, tai nėra specialaus primityvizmo įieškojimas, — tai tikras, sodrus ir šiltas Anastazijos Tamošaitienės gyvenimas. Tai atvira, nuosirdi ir idealizuota Lietuva."

Apvažiavusi su savo kūrinių parodomis Paryžių, Berlyną, New Yorką, Torontą, Montrealį ir kitus miestus, surinkusi ten eilę premijų Lietuvai ir sau, dail. A. Tamošaitienė parodys Lietuvą ir jos sugebėjimus savo kūrinių nedideliame Naujosios Anglijos mieste ne tik aukštesiems meno žinovams, bet ir eiliniams gyventojams, išskeldama lietuvių tautos kūrybinį pajėgumą ir įnašą į bendrą meno lobį, primindama dabartinę klaukia Lietuvos padėtį, neįkandčią tautos kūrybinę galią, išnešdama laisvės trokštančios tautos pagalbos šauksmą į laisvę ir gerbuvį gyvenančios tautos mases.

Tad labai svarbu, kad tūkstantinėse parodos lankytojų eilėse būtų ir tie, kuriems jos pamatymas galėtų sudaryti aktyvų kovą dėl Lietuvos laisvės ir lietuvių išlaikymo.

Visi lietuviai, o ypač senieji ateiviai ir jų vaikai, gimę jau

NUOMONĖS

NEVIENODAS MASTAS

"Darbininkas", pildamas ministerį S. Lozoraitį dėl jo pasikalbėjimo padarytų pareiškimų, pradeda nuo įtarimo, kad Lozoraitis "pats su savim pasikalbėjo ir pats tą pasikalbėjimą išsiuntinėjo..."

Paskaitės bei matės tą pasikalbėjimą trijuose laikraščiuose ("Dirvoj", "Vienybė" ir "Nepriklausomą Lietuvą") ir patyręs, kad tą pasikalbėjimą gavo taip pat ir "Darbininkas", esu linkęs manyti, kad tikrai taip ir buvo, kaip "Darbininkas" įtaria, nors "Vienybė", pav., skelbia, kad tai jos korespondento Italijoje pasikalbėjimas...

Bet kas gi čia bloga, jei Lozoraitis ir pats tą pasikalbėjimą parašė bei pats išsiuntinėjo? Juk, kiek girdėti, jis šalia savęs nelaiko nei "Eltos", gal nei ekspositorių neturi... Kas kita, žinoma, pvz., Vliko pirmininkui prel. M. Krupavičiui, kuris savo

pasikalbėjimus išsiuntinėja per "Eltos" biuletenius ne tik laikraščiams, bet ir visai eilei pasikyrusių asmenų. Tačiau iš anų biuletenių taip pat negalima pamatyti, ar prel. Krupavičius pats vienas tuos pasikalbėjimus rašė (priešas, kad, pvz., "Eltos" atstovas kreipėsi į Vliko pirmininką" ar panašiai, čia dar nieko neįrodo!), ar jie rašė su kuo nors dviese, ar viską parašė kas nors kitas, o Vliko pirmininkas tik patvirtino. Ir, pagaliau, mums tai net nesvarbu, tie pareiškimų skelbimo technika, svarbu, kas juose pasakyta... Kodėl "Darbininkas" dabar susidomėjo, kas pasikalbėjimą parašė ir kas ženklus ant vokų lipino?

Kitame straipsnyje "Darbininkas" įrodinėja, kad apie įvairius kontraversinius praeities dalykus nėra reikalo bijoti kalbėti. Bet prieš kelias savaites "Darbininko" vyresnysis sbrolis "Draugas" įrodinėjo priešingai: prezidento Griniaus atsiminimų nereikėjo skelbti, kad jie nepakenktų...

Aš neturiu galutinio nusistatymo, ar apie tuos dalykus reikia kalbėti, ar ne, bet keistas yra tas dvigubas mastas: jeigu apie krikščionių demokratų partiją kas nelabai palankiai ką pasako, tai tadą tas "kenkia", o jeigu apie ką kitą, tai jau "nekenkia"...

J. D., Cleveland, O.

Naujakurių dėmesiai!

Didžiojo New Yorko Tremtinių Pagalbos Vajaus Komitetas nutarė spalio 7 dienos leidžiamame specialiajame koncerto leidinyje ypač atsižvelgti į lietuvių naujakurius, kurie norėtų pareikšti padėkas savo kvietėjams. Todėl nustatyta 4 dol. kaina tokioms padėkoms, kurios užimtų ned daugiau kaip 1/8 leidinio puslapio.

Atsiuntę vieną dolerį, skaitysis vakaro rėmėjais (booster) ir jų pavardės taip pat bus paskelbtos tame leidinyje.

Iškirpkite šią atkarpą, užpildykite ją ir su 4 dol. pinigais, čekiu ar money orderiu (vakaro rėmėjai — 1 doleriu) ir siųskite šiuo adresu:

Didžiojo New Yorko Tremtinių Pagalbos Vajaus Komitetas, 105 Grand St., Brooklyn 11 N.Y.

Prašau patalpinti mano padėką kvietėjui:

Naujakurio vardas ir pavardė

Adresas

Kvietėjo vardas ir pavardė

Adresas

Vakaro rėmėjo vardas, pavardė.

svetimoje žemėje, turėtų šia paroda susidomėti, ją aplankyti, palyginti mūsų liaudies meną su kitų tautų tokiu menu. Paroda, kurioje dail. A. Tamošaitienė savo kūrinių pavaizduos atvirą Lietuvą ir jos kūrybingumą, įrodo, kad tautos kultūrinis pajėgumas vertintinas ne pagal atskirų asmenų, bet visos tautos pajėgumą, kuriuo pasižymi lietuvių tauta. Organizacijos, visuomenės veikėjai, tremtiniai turėtų imtis iniciatyvos organizuoti parodos lankymą.

V-S

TAIP NESUSIKALBĖSIM

Gerbamieji,

K. S. Karpiaus straipsnis nėra nuosirdus, nepasitarnauja abiejų grupių suartėjimui, turįs tendenciją pažaruoti naujuosius ateivius.

Perskaičius K. S. Karpiaus straipsnį, susidaro vaizdas, kad dėl senųjų ir naujųjų ateivių nesugyvenimo yra kalti tik tremtiniai. Aš sakysčiau, kad tam tikra kaltės dalis glūdi tremtiniuose, bet taip pat nėra švarutėliai ir senieji ateiviai.

Tokiais straipsniais bendros kalbos tikrai nesurasiame. Vietoj vardinant vieną "dorybes" ir kitą "kaltes", geriau būtų, kad tie asmenys nurodytų kas konkrečiai darytina, kad pavyktų pašalinti tą sieną, skiriančią vietinius lietuvius nuo kitų.

Lietuviui patriotui nedovanotinas Lietuvos piešimas gan

tamsoka spalva. Kam gi tas buvo reikalinga?

Tremtinių organizacijos — niekis, tik senosios geros, — tokia bent persai mintis, perskačius tą straipsnį. Atrodo, kad straipsnio autorius nėra pakankamai susipažinęs su tremtinių organizacijomis, jei taip teigia.

Joniškietis, Dayton, Ohio

Vytauto A. Braziulio

AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ

S T A L I N A

Įdomus stačiatikių dvisiško pasipasakojimas. 60 puslapių Galima užsisakyti Dirvoje, siuntyne. Kaina — 50 centų čiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

Nors derybose Irane ir nutrūko, bet svarbiausi jų dalyviai — britų atstovas R. Stokes, JAV — A. Harrimanas ir Irano premjeras Mossadeghas atsisveikina draugiškai šypsodamiesi. Vis dar nusta viltingas, kad derybos galės būti atnaujintos.

YOU, TOO, WILL VOTE THE

A-B-C-O-Matic

COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

"the WONDER-WASHER of them all!"

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaranteed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

AUTOMATIC LEVELING
A self-leveling device that compensates for the differences in floor level, lets washer stand firmly. No bolting down.

SIGNAL LIGHT
Light indicator is on when machine is in operation. Goes off when cycle is completed. Saves steps to laundry room.

GEARLESS AUTOMATIC TRANSMISSION
Simple design and engineering for quiet, trouble-free operation, long life.

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, exclusive rinsing action
- QUIET, smoother performance
- NEW, softer action, washes cleaner
- EASIER on the clothes
- FEWER working parts
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Clevelande IR APYLINKĖSE

GEN. MacARTHURAS KALBĖS CLEVELANDE

Rugsėjo 6 d. Clevelande, didžiojo Public Auditorium salėje kalbės gen. MacArthuras. Rengiamos didelės sutikimo iškilnės. Įėjimas į Public Auditorium visiems laisvas ir nemokamas.

Gen. MacArthurui priėmimo komiteto pirmininkas yra Clevelando burmistras Burke, o garbės pirmininkas gubernatorius Lausche (abu demokratai).

Siek tiek įėjimo kortelių bus galima gauti ir Dirvoje kitos savaitės pradžioje.

RUGSEJO AŠTUNTOSIOS MINĖJIMAS

Lietuvių Kultūros Fondas, Clevelando skyrius, Tautos šventės (rugsėjo aštuntosios) minėjimo proga ruošia iškilmingą susirinkimą su atitinkama paskaita ir menine programa.

Susirinkimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 9 dieną 11 val. 30 min. lietuvių salėje.

SKAUTŲ VADŲ SĄSKRYDIS CLEVELANDE

Rugsėjo 1 ir 2 d. Clevelande įvyks JAV lietuvių skautų vadų suvažiavimas. Skautų tėvai ir visuomenės maloniai kviečiama dalyvauti rugsėjo mėn. 2 d. (sekmadienį) programoje:

8:30 val. vainiko uždėjimas ant A. A. Lietuvos Prezidento ir Skautų šefo Antano Smetonos kapo (Knollwood Cemetery Mausoleum. Važiuojama U.S. Route 322 iki State Route 91 ir čia, pasukus dešinėn, važiuoti 1/2 mylios).

10 val. pamaldos šv. Jurgio bažnyčioje.

11:30 val. iškilminga Clevelando Lietuvių Skautų Vietininkijos sueiga Lietuvių Darželiuose.

6:30 val. vakare lauzas ir sąskrydžio uždarymas p. p. Tamošaičių rezidencijoje, 26001 Lake Shore Blvd., Cleveland, Ohio.

Clevelando Lietuvių Skautų Vietininkija

PRANEŠIMAS SKAUTŲ SĄSKRYDŽIO CLEVELANDE DALYVIAMS

Atvykusių į LSB JAV Rajono vadų sąskrydį registracija vyks Čiurlioniečių patalpose, 6712 Superior Ave., šeštadienį, rugsėjo 1 d. 9-10 val. Vėliau

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaunavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė virtučių, vonių, arkų ir spalvotų langų PERTAISYMAS

Taip pat popieruojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

mi populiarinti lietuvišką sportą svetimųjų akyse.

VAIKŲ ŠVENTĖ,

ruošta praėjusį sekmadienį Dr. S. Tamošaičio rezidencijoje praėjo geru pasisekimu. Jei oras būtų buvęs visiškai geras, dalyvių skaičius būtų buvęs dar didesnis. Bet ir taip, keli šimtai vaikų turėjo daug ir įvairaus užsiėmimo: šoko, deklamavo, dainavo, dalyvavo įvairiausiose varžybose ir visi džiaugėsi. Apšukresnieji laimėjo ir gražias dovanas. Tėvų komitetas, suruošęs šią vaikų šventę, atliko tikrai gražų darbą, o mokytojai, parengę įvairią programą, pelnė tėvų padėką.

SLA 136 KUOPOS SUSIRINKIMAS

šaukiamas sekmadienį rugsėjo 2 d., 11 val., Lietuvių salėje.

PRIE NIAGAROS KRIOKLIŲ IR Į KANADĄ

Šio savaitgalio ir darbo šventės proga daug kas iš Clevelando pasiryžęs aplankyti Niagaros krioklius ir Kanadą. Rugsėjo 3 d. prie Niagaros žada suvažiuoti daug lietuvių tremtinių — nuvyti ekskursijos iš Bostono, Chicago ir iš netolimo Toronto (Kanadoje). Clevelandiečiai žada vykti savais automobiliais ir autobusais ir pasaulinio garso krioklių aplankymą suderinti su viešnagė Toronto.

SVEČIAI IŠ INDIANOS

Grįždami iš Kanados Clevelande lankėsi inž. Domas Adomaitis, solistė Sofija Adomaitienė, V. Bičkus ir solistė Prudencija Bičkienė.

ISNUOMOJAMAI

du miegami kambariai ir virtuvė šeimai be vaikų.
8715 Meridian Avenue.

TREMTINIŲ DR-JOS GEGUŽINĖ

įvyks rugsėjo 23 d. Naujosios Lietuvių Bažnyčios sode, Neff Rd., Euclid Beach. Tai bus paskutinė šios vasaros lietuvių gegužinė Clevelande, uždarymas vasaros sezono, kaip buvo ir praėjusiais metais.

VESTUVĖS ČIURLIONIEČIŲ SEIMOJ

Šį šeštadienį, 10 val. 30 min. šv. Jurgio bažnyčioje susituokia Čiurlioniečiai: Kazys Marcinkevičius ir Marytė Blažytė. Giedos Čiurlionio ansamblio vyrų choras. Vestuvių pokylis bus kroatų salėje, St. Clair Ave.

"JAUNUOLIŲ MALDOS"

mokyklinio amžiaus jaunuomenei pritaikyta maldaknygė, jau atspausdinta. Knygą paruošė kun. P. Kirvelaitis, o išleido E. Vilutis, 3808 Alder St., E. Chicago, Ind.

ISNUOMOJAMAS

geras kambarys tremtinių šeimai. Kreiptis 1340 East 117 St. Telef. SW 1-7560. Patogios sąlygos.

KAMBARYS VYRUI,

blaiiviam, tvarkingam. Galima naudotis virtuve.
3611 East 118 St. WY 1-4683

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

LIETUVIŲ KLUBO GEGUŽINĖ

Šį sekmadienį, rugsėjo 2 d., Lietuvių Klubas rengia savo metinę gegužinę. Tai bus Braeburn Park, 25000 Euclid Ave. Pradžiai 1:00 val. Alus nemokamai, reikia turėti tik savo stiklą. Reikia taip pat turėti klubo nario kortelę. Autobusais važiuojantieji autobusų bilietus gali gauti klube. Bus šokiama muzika. Įėjimas nemokamas.

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

DARBAS FABRIKE

Reikalingi vyrai įvairiems fabriko darbams. Nereikia patyrimo.

Pastovus darbas — 5 dienų savaitė — 40 valandų. Tik dienišė pamaina. Geras valandinis atlyginimas.

The Patterson Sargent Co.

1325 East 38 St.

EN 1-4050 — Ext. 245

RKO Keith's 105th

Rugsėjo 29 — rugs. 4 d.

"ON MOONLIGHT BAY" su Doris Day.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriutojas

Apkainavimas ar patarimas reikale Jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Jūsų doleriai SIEKIA TOLIAU SU MONCRIEF SILDYMO IR ORO VESINIMO SISTEMA

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

LIETUVIŲ BANKE

GALIMA ATLIKTI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimokėti už gasą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaides (Money orders) arba rengiantis kelionėn galima įsigyti kelioninių (Traveler) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wikelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wikelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

HOUSE of CHARM'S

E-X-P-A-N-S-I-O-N SALE!

THANKS TO OUR MANY VALUED CUSTOMERS
WE ARE ABLE TO EXPAND...WE NEED
SPACE TO WORK..... SO OUT THEY GO.....

ALL

• PERIOD • MODERN • CRYSTAL • METAL

VALUES FROM 17.50 TO 30.00

LAMPS

\$ 5. 750. 10. 15. 20.

OTHER LAMPS REDUCED PROPORTIONATELY

ALL

FURNITURE

MANY PROVINCIAL PIECES
including TABLES, LOVE SEATS,
and DINING ROOM GROUPS...

GREATLY REDUCED

ALL

PICTURES

WATER COLOR PROVINCIALS

MANY OTHER ACCESSORIES FOR THE HOME

HURRY! QUANTITIES
ARE LIMITED

OPEN EVENINGS
FOR YOUR CONVENIENCE

HOUSE of CHARM

3562 LEE RD.

JUST
SOUTH OF KINSMAN

WA 1-8372

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balyš GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Amerikos politika ir tarptautinė padėtis eina dinamikos kryptimi

Abu didieji dviejų priešingų pasaulių reprezentantai — Sovietų Rusija ir JAV-bės — pastaraisiais mėnesiais, ypač šių neramiai vasarai baigiantis, jau visai atvirai, be įprastinių diplomatinio nusiėpimų, deda kortas ant stalo ir atvirai savo tautų akivaizdoje pasako, tai, kas ligšiol stengtasi nuslėpti.

Galima sakyti, dabartinis politinis ir būsimas karo lauko priešas dabar jau atvirai demaskuojamas ir tuo pačiu metu abiejų kraštų tautos jau visai aiškiai parengiamos būsimam konfliktui psichologiniu požiūriu.

Dabartinė padėtis labai primena 1938m. vasarą, kada vokiečiai — lenkų santykiai buvo pasiekę kritiškąjį laipsnį. Tačiau jei kas manytų, kad šį rudinį jau būtina turi įsilipti karas, gali skaudžiai suklysti. Taip, jis gali kilti, bet gali būti ir atidėtas. Viskas priklauso nuo abiejų pusių apskaičiavimo ir, ne būtinai, kaip kai kas mano, nuo "dėdės Juozapo" ir jo šūnaušio politinio sprendimo.

Tai, žinoma, nereikia, kad JAV-bės paskelbtų karą sovietams, nes juk patrankos gali sudundėti ir vienam iš priešų nei nepaskelbus karo.

Tai, gyvename labai įdomu laikotarpiu — pastarųjų mėnesių tarptautinių įvykių raida ryškiai mena artėjantį tikrai didelių žingsnių epokinio masto konfliktą tarp dviejų skirtingų pasaulėžiūrų pasaulių.

Nėra džiaugsminga ir dažnai tragiška gyventi tokių pasaulinių krizių laikais, tačiau nepaprastai ir įdomu.

Korėja — žadintuvas

Sunku dabar pasakyti, ar sukursta Korėjos karą Stalinas bus padaręs kapitalinę ir lemtingą klaidą, kaip daug kas tvirtina. Bet kad Korėja vakarams, ypač gi JAV-bės atvėrė akis, išbudino iš politinio letargo — neabejotinas faktas.

Kaesongo derybos ir raudonųjų provokacijos irgi atliko, taip sakant, "good job". Dabar jau viskas aišku, dabar aišku, kad tenka laukti naujų netikėtumų, dabar aišku, kad galutinai suirus deryboms karas Korėjoje labai lengvai galėtų išsiplesti ir kad atstatyto gen. MacArthur'o planas išplėsti karą į Mandžiūriją gali lengvai virsti tikrove. Pagaliau aišku, kad militarinis krašto stiprinimas eis pilnu tempu pirmyn.

Tai, Korėja atvėrusi Amerikai akis dar ją įgalins apsiginkluoti ligi danų. Ekonominis resursų ji turi, atsirai ir jos gyventojų ryžtas suveržti diržus ir atsiskirti nuo daugelio, mū-

V. RIMVYDAS

su akimis, lengvai atsisakomų dalykų.

Bet — ar Stalinas lauks dar porą metų?

Pažvelkime, kokios yra šiuo klausimu Washingtono nuomonės.

Bent rugpjūčio pabaigoje ten buvo nuomonių, kad nežūrint visų špų iš raudonųjų pusės, Korėjoje apie rugsėjo vidurį gal ir gali įvykti ginklų paliaubos. Karo grėsmė dar gali užtrukti apie porą mėnesių. JAV per trumpą laiką žymiai sustiprės kariniu požiūriu ir tai, esą, atgrasins sovietus nuo puolimo į konfliktą.

Per porą metų ginklavimuisi žadama išleisti ligi 139 milijonų dol. Karių skaičius pasieks 4 milijonus.

Kaip milžiniškai auga apsiginklavimas, gali paliudyti ir tai, kad prieš II pas. karą JAV tauta per savaitę gynybai yra paaugėjusi ne mažiau vienos valandos, prieš Korėją — apie trečdalią dienos, o dabar aukos tarp vienos ir penkių val.

Vis taikos labai.

Apie taiką tik ir kalba sovietai, žodis taika skambėjo Berlyno jaunimo suvažiavime ir šis žodis nepaprastu žūlumu ir atkaklumu lyg kūju kalamas kiekvieno SSSR piliečio galvon.

Turint galvoje sovietinės propagandos meistriškumą, ji neabejotinai turės įtakos krašto viduje ir, atrodo, piliečiai šį žodį ten skaitys be svetimženklių.

Šioje geležinės uždangos pusėje taika kitaip suprantama. Prez. Trumanas pereitą savaitę išryškino — tas sąlygas, kurias įvykdę sovietai tikrai parodytų savo norą siekti taikos, užuot tuščiai šūkavę.

Nebūtų nei smarkaus ginklavimosi, nei bazių, nei nuolatinių mokesčių kėlimo, nei įtemptos padėties, jei Maskvos valdovai priimtų 8 punktus: sustabdyti JT autoriteto pažeidimą, liautis priešingai JT sprendimui palaikę ginkluotą agresiją, konstruktyviai prisidėti prie taikos sutarčių sudarymo su Vokietija, Austrija ir Japonija, atsiskirti nuo jėgos panaudojimo kituose kraštuose palaikant re-imus savo tautos nepalaikomus, sustabdyti subversyvių judėjimų palaikymą kituose kraštuose, liautis savaip kraipę kitų tautų ir vyriausybų pasisakymus ir veiksmus, sustabdyti pagrindinių žmogijos teisių ir laisvųjų pažeidimų ir gera valia bei taikos labai prisidėti prie pastangų mažinti ginklavimą bei

vykdyti atominės gamybos kontrolę.

Clevelando Plain Dealer teisingai šį pirmadienį vedamajame pažymi, kad sovietų vyriausybė šių pasiūlymų negali priimti, nes priėmusi ji turėtų atsisakyti marksistinių teorijų, atsisakyti savo programos sunaikinti kapitalizmą, turėtų pasitraukti iš užimtų kraštų ir t.t.

Čia taikos deklaracijų nepakanka, ir, dienraščio nuomone, amerikiečiai turėtų padrasinti nuversti sovietinius režimus, ki- taip sakant, JAV turėtų siekti sukelti revoliuciją tiek Sov. Rusijoje, tiek satelitinuose kraštuose.

Retai sutinkama nuomonė — ji ryškiai pavaizduoja vis labiau aštrėjančią JAV politiką ir šio krašto viešosios nuomonės vis labiau drąsesnius pasisakymus, nors jiems kartais ir trūkų didesnio tikrovės pajautimo. Nuo rugpjūčio 13 d. iš Čekoslovakijos pasienio paleista į šį satelitinį kraštą net 15 milijonų pranešimų — balionėlių — tai taip pat pavyzdys, kad nors ir ne savo vardu, JAV vyriausybė šią vasarą ėmėsi tikrai dinaminio priemonių su drąsinačiais laisvųjų vakarų šūkais prasliauti pro geležinę uždangą. Prieš pusmetį tai buvo visai neįsivaizduojama.

Harrimanas medžioja su Titu

Prez. Trumano "skrajojančio pasiuntinio" Harrimano nepavykusios pastangos priversti prie susitarimo Irane, britų ginkluotų pajėgų judėjimas Abadano salos link, to paties Harrimano 5 valandų pasikalbėjimas su maršalu Tito ir šio vizito pasėkos — reikalavimas dar labiau sustiprinti ekonominės ir karinės pagalbos tiekimą ir aiškų dar glaudesnis abiejų kraštų susitarinimas (beje, Harrimanas buvo Tito kviestas ir medžioklei...), Harrimano pasitarimai Paryžiuje su gen. Eisenhoweriu, — vis tai ne lėtos politikos žymės.

Gromyko atsiskubino

Jau pati pirmoji rugsėjo savaitė ryškiai savo žymiais, JAV energingai diriguojamais, diplomatiniais įvykiais — taikos sutarties su Japonija pasirašymu San Francisco mieste ir Trijų Didžiųjų pasitarimais. Abu šie įvykiai turės daug įtakos tarptautinei padėčiai artimoje ir tolimesnėje ateityje.

Diplomatinio sluoksnio nuomone, taikos sutarties pasirašymas rodo, kad JAV su savo sąjungininkais yra pasiryžusios pasiekti savo tikslų Ramiojo Vandenyno srityse: pirma, iš Japonijos suformuoti pagrindi-

Gerb. p. Redaktoriau,

Pradžioje turiu atsiprašyti, kad, pieštuku rašau, tačiau tai vienintelė ir geriausia priemonė Korėjoje. Jau kuris laikas kaip esu čia. Vis ruošiausi jums parašyti, kad turėdami mano adresą galėtumėt man atsiųsti Dirvą. Tačiau daugiau kaip mėnuo praėjo kol, pagaliau apsisistojau dalyne, kuriame tikiuosi būti ilgesnį laiką. Įdomu žinoti, kas naują Clevelande ir bendrai lietuvių tarpe, o be Dirvos tai neįmanoma. Prašyčiau, p. Redaktoriau, man atsiųsti taip pat bent kelis praėjusius Dirvos numerius, kurių nebegaavau nuo išvykimo meto.

Ta pačia proga norėčiau trumpai aprašyti kas čia dedasi. Šiame dalyne (headquarters) esu vienintelis lietuvis. Visi kiti — grynai amerikiečiai. Teko girdėti, kad viena kuopa kaimynystėje turi lenką tremtinį. Bet lietuvių neteko sutikti bei girdėti apie juos. Ilgiau pabuvus gal ir atsisiras koks nors. Į Korėją atvykome per Inchon uostą. Pereitais metais, rugsėjo mėn. čia amerikiečiai išsikėlė ir po to prasidėjo komunistų bėgimas į šiaurę. Maniau, kad pamatysiu šį tą panašų į miestą, tačiau abejonės pradėjo kilti beplaukiant į uostą.

Tiesą pasakius, čia jokio uosto nėra, o tik paprasta įlanka ir tiek. Laivus krauna bei iškrauna mažesniais laivais, krovinius

ne užvarą prieš komunizmą. Tol. Rytuose ir, antra, sukurti gynybos sąlygas ne tik prieš aiškų šių dienų komunizmą pavoju, bet ir prieš numatomą galimą japonų agresijos pavojų. Kiek žinoma, JAV-bės yra pasiryžusios praversti šiuo istorinius įvykius gražiame San Francisco mieste ir nekreips dėmesio į visus SSSR ir jo bloko puolimus.

Maskvos Izvjestijos aiškiai nurodė į JAV pasiryžimą Japoniją paversti Amerikos kolonija — jau šis pasakymas rodo, kad Gromyko tikrai nepasirašys sutarties ir netars Mr. John Foster Dulles, sutarties tėvui: OK, puikų darbą atlikai, Jonai. Greičiausiai, draugas Gromyko panaudos visas įmanomas propagandos priemones ir dės pastangas ypatingai Azijos kraštus prikalbėti pulti sutartį ar atsiskirti nuo pasirašymo.

Azijos tautų nusistatymas prieš baltųjų veržimasi į jų kontinentą ir nenoras priimti Vakarų diktuojamos sąlygas — štai šią silpnąją vakarų pusę sovietai išnaudos visomis jėgomis. Todėl ir Sovietų S-ga ir jos satelitai Lenkija su Čekoslovakija gaus reikiamas instrukcijas ir jas, neabejojame, išpildys visu 100 nuoš. Na, ta proga delegatams bus galimybė laivais bei lėktuvais perskrointi didelę kapitalistinio pasaulio dalį ir atsikvėpti kitokių oru bei pakutenti skilvį.

Gera, kad tikrai šviežias oras vis labiau juntamas iš Washingtono. Jis žymi vis didesnę dinamą ir tai pavergtosioms tautoms teikia vis labiau giedrėjančių vilčių.

Laiškas iš Korėjos

Korea, 16. 8. 1951

gabendami į krantą. Prieš įplaukiant į Inchon'ą, Korėja vis dėlto teikė gan gražų vaizdą. Kraštas kalnuotas ir savo pakraščiuose turi be galo daug salų. O Geltonosios jūros vardas toje vietoje tikrai jai tinka. Nežinau nuo ko, tačiau kada žiūri į horizontą, vandenio atrodo visiškai geltonas. Kažin ar tai vien purvas iš Geltonosios upės Kinijoje? Patys kalnai ne peraugščiausi, bet Korėjos kraštai atrodo lygumų atžvilgiu labai riboti. Nemažai jau teko perkeliauti, bet be kalnų nieko nematyti.

Išlipus į krantą, pirmas vaizdas buvo — nemaža grupė kinų belaisvių. Jie jautėsi gan laisvai, o sargybinių kaip ir nebuvo.

Iš pradžių visi manėme, kad tai korėjiečiai, nes visi apsirengę vienodai. Ar laisvas korėjiečiai, ar belaisvis kinas, rūbųose jokio skirtumo nėra... Tačiau veidai daug kuo skiriasi. Man atrodė, kad kinų veidai platesni ir iš viso jie atrodė daug žiauresni, negu japonai arba korėjiečiai.

Antras vaizdas buvo pats "miestas". Trumpai ir aiškiai išsireiškusi, tai būtų "kiaulidė". Namus atstoja į sandėlius panašios, iš supuvusių lentų sudarytos ir surūdijusios skardomis užlopytos būdos. Pagalvau, kad vis dėlto karas, ir žmonės turi kur nors pastogę rasti. Tačiau, kad ten būtų kokių nors žymių iš sudaužytų ar sudegusių geresnių namų, nepasakysiu. Atrodo, kad tai yra pats miestas ir taip buvo jame ir anksčiau gyventa.

Labai aktualus yra gryo oro klausimas. Tiek paėmus pačių gyventojų higieną, tiek kalbant apie laukus, kurie tręšiami žmonių išmatomis. Neveltui kariuomenėje ypatingai daug laiko skiriama tam reikalui, aiškinant, kokios žalos bei ligų galima susilaukti, geriant nevalytą vandenį arba naudojant Korėjos produktus. Ir tikrai, kada pats pamatysiu — įsitikinau. Tuo tarpu per daug susirgimų neteko girdėti.

Kitas aktualus dalykas karių tarpe yra degtinės klausimas. Daugelis jau yra atsidūrę ligoninėse ir yra net apakusių. Mat, Korėjoje degtinė nėra valstybės

kontroliuojama ir ją čia varo, kas tik pajėgia ir moka. O tos degtinės kokybė paaiškėja iš rezultatų.

Iš Inchon'o toliau į šiaurę kelio veda traukiniai. 35 mylias važiuojame 6 valandas, (Korėjos susisiekimo priemonėmis). Vagonų vidus, suolai bei išvietės — viskas sukalta iš paprastų lentų ir atrodo, kad žmonės apie ką nors geresnio jokio supratimo neturi. Visi džiaugėsi, kad bent lietaus sezonas jau praėjo. Bet, atvykus į vietą, mus pasitiko staigmena: lietus pyllė, kaip iš kibiro, ir žygiuodami naktį per dumblinius Korėjos kelius visi buvome lyg iš vandens ištraukti.

Kelias dienas praleidome patikrinę vietą prieš skirtingą ir dalinius. Kareiviui tai "pavojingiausia" vieta dvim atžvilgiais. Vienu tai, kad iš dalies jo likimas čia sprendžiamas. Priklauso kur jį paskirs: į frontą, ar užfrontę... O antra atžvilgiu — vagystėmis. Ir čia, atrodo, yra net tokių profesionalų, kurie su visa svetima manta iškeliauja. Man taip pat teko gera pamoka. Užtat dabar, kur beinu, gabenu viską su savimi, kad ir kaip yra sunku. Man, dvim amerikiečiams ir keliems amerikiečių kilmės japonams, mokantiems japonų kalbą, teko vykdyti tiesiog į divizijos vyriausią būstinę. Patekome į skyrių, kuriame turima reikalo su belaisviais bei kitomis panašiomis problemomis (!) Vis galvoju, kad kada nors teks ir lietuvių sutikti, nes, paliekant Ameriką, skaičiau laikraštyje, kad "sava-norių" iš rusų okupuotų kraštų taip pat yra Korėjoje. Tuo labiau, kad tep buvo minimas ir lietuvių vardas.

Dabartiniu metu esame visai prie fronto. Artilerijos sviediniai lekia virš mūsų galvų. Įvairūs sproginiai primena praėjusį karą, bet šį kartą jaučiuosi daug saugiau. Raudonųjų lėktuvų nemačiau nei vieno. Atrodo, lyg jie visiškai neegzistuoja. Amerikiečių aviacija labai veikli ir dėl to mums nereikia galvas užvertus su baime sekti kiekvieną praskrendantį lėktuvą. Bendrai dėl lėktuvų baiminties nereikia, jeigu prie visko va-

karais atvirame net ir filmas mums rodo...

Trečioji divizija, kuriai dabar priklausau, yra viena iš labiausiai pasižymėjusių amerikiečių kariuomenėje. Pirma, kadangi ši divizija ilgiau už kitas yra fronte, bet turi mažiausiai nuostolių. Antra, kad ta divizija turi daugiausiai apdovanotų karių negu kitos. Pirmojo pasaulinio karo metu, 3-oji divizija gavo vardą "Rock of Marne". Išvertus būtų "Marnos uola". Tas vardas jai teko užtat, kad ji viena ties Marnos upe sulaukė 4 vokiečių divizijas, kurios veržėsi Paryžiaus link. Antrojo pasaulinio karo metu, 3-oji divizija kovėsi Afrikoje, Italijoje ir pietų Prancūzijoje. Lietuviai, kurie gyveno amerikiečių zonoje, Vokietijoje, ją gali prisiminti iš jos ženklų. Būtent, baltas keturkampis su trimis mėlynais dyžiais. Apie jos vadą yra įvairių ir gan įdomių kalbų. Tai žemo ūgio, kresnas generolas. Tačiau kalba, kad jis su savo palydovais nakties metu malūnsparniais skrenda ir nusileidžia į priešų užfrontę, tik tam, kad paimtų belaisvius. Šiaip jis beveik visą laiką fronto linijose su savo kariais. Užtat visi ji labai mėgsta.

Tuomi ir norėčiau šį laišką baigti. Nekantry lauksiu ateinant Dirvos. Kažin ar daug iš mūsų vyrų išvyksta į kariuomenę?

Mano aiškų adresą rasite šio lapo kitoje pusėje. Su širdingais linkėjimais.

Algirdas Buturlovas

•PAKELIUI I MIRTĮ —
B. Gaidžiūno aprašymai
apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231
pusl. Kaina \$1.00

DIRVOJ GALIMA GAUTI

nauja knygelė vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Krumino romanas "Naktis viršum širdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietuvių angl. žodynas (\$2.00).

Amerikos vengrų federacija surengė Washington e demonstraciją prie Vengrijos ambasados, protestuodama prieš komunistinės valdžios Vengrijoje vykdomus žudymus, areštus ir išvežimus į prievartinį darbą stovyklas. Policija demonstrantų neprileido prie ambasados artiau kaip per 500 pėdų.